

Dede Osmân Avni Baba (k.s.)

Ömer Necâtî
Ankara 2021

DEDE OSMÂN AVNÎ BABÂ RÛHÂVÎ K.S.

Ömer Necâtî Ankara 2021

1. DEDE OSMÂN AVNÎ BABA RÛHÂVÎ K.S.

Tasavvuf ekollerı, insan nefsinin terbiye ve tezkiyesini gerçekleştirecek usuller belirleyerek, kulu Allah Teâlâ'ya, Allah Teâlâ'yı da kula sevdirecek, kulun ebedî rızayı kazanacak bir gönül âlemine sâhip olmasını amaç edinmişlerdir. Bu ekollerin başında gelen Kâdiriyye, Abdulkâdir Geylânî tarafından tesis edilmiş, kitap ve sünnete ittibâ, havfullah, muhabbetullah, Allah Teâlâ'yı zikretmek, sabır, şükür, rıza, tevekkül, tefekkür, cömertlik, ihlâs ile kulluk, kalbi Allah Teâlâ'dan gayrısından boşaltmak ve bunun gibi daha pek çok güzel ahlâk ile ahlâklanmak esasları üzerine kurulmuştur. Geylânî, el-Gunye, Fütûhu'l-Gayb, Fethu'r-Rabbânî ve diğer âsârında, tasavvufu, güzel ahlâkı, kitap ve sünnete uymayı anlatmış, tasavvufun ne olduğunu, mutasavvîfin nasıl yaşaması gerektiğini en küçük ayrıntısına kadar mükemmel bir şekilde izâh etmiştir.

Çalışmamıza konu olan Osmân Avnî bin Ebdâl Muhammed bin Eyyûb bin Bekîr er-Rûhâvî, ricâl-i Kâdiriyye'nin onde gelenlerinden olup, Urfa'da 70 yıl boyunca uşşâk-ı Muhammedînin gönüllerine feyz-i ilâhîyi, zihinlerine İslâmî ilimleri yerleştirmek için gayret göstermiş, mezar taşı kitâbesindeki mâlümata göre 1883 yılında vefât etmiştir. Vakfettiği kitapları, İbrâhîm (a.s.) makamında sergilenen tâcî, külâhi, tesbîhi, sancakları ve yazma Kur'ân-ı Kerîm'ler ve bilhassa yetişirdiği kâmil insanlar vâsîtası ile günümüze kadar gelen irşâd metodu ve el yazması silsilenâmeler, o'nun tasavvufî şahsiyeti hakkında önemli bilgiler vermektedir.

Şeyh Osman Avnî Rûhâvî, Kâdiriyye yolunda Hâlisîyye şubesinin mûşâdididir. Hâlisîyye, Kâdiriyye yolunun şubeleri içinde önemli bir şubedir. Hâlisîyye şubesi, Kerkük'te 1787-1858 yılları arasında yaşayan Abdurrahmân Hâlis Kerkükî tarafından tesis edilmiştir. Dede Osman Avnî Baba, Abdurrahmân Hâlis Kerkükî'nin ve Kâdiriyye tarîkatının en meşhûr halîfesidir. Urfa şehrinde yaşamış, 70 yıl boyunca insanları irşâd etmiştir. Dede Osman Avni Baba'nın yazılı bir eseri bulunamamıştır. Bununla beraber, dînî ilimleri tâhsîl ettiği ve Dergâh'ta bu ilimleri öğrettiği, vakfedilmiş kitaplarından anlaşılmaktadır. Dede Osman Avni Baba, bütün hayatını, insanları irşâda ve Allahu Teâlâ'nın zikrine harcamıştır. Pek çok Allah dostu yetiştirek, hâlisîyye'nin Anadolu'ya giriş kapısı olmuştur. Kâdiriyye yolunun en kuvvetli şubelerini kendisinde toplayan bu büyük mütefekkir, Kâdiriyye silsilesinde, yaşadığı çağ'a ışık tutan, önemli bir halkadır. İbâdet, zikir, kerâmet, Dede Osman Avni Baba'nın sırlar olarak kalmış biyografisinin, günümüze kadar ulaşabilen ana metnini teşkil eder. Dede Osman Avni Baba'nın en büyük halîfesi, Hâlisîyye kolunun berrak nehrinden gelen feyz-i ilâhîyi, Anadolu insanının kalbine taşıyan Ömer Hüdâyî'dir. Halisiyye kolu, gerçek mânâda, Dede Osman Avni Baba ile Anadolu'ya girmiştir, Hacı Ömer Hüdâyî Baba ile Anadolu'da yayılmıştır. Şeyh Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin, temsîl ettiği Hâlisîyye kolundaki silsilesi, tasavvufî sahada akademik araştırma yapanlar için önemli bir konudur. Bu silsilenin el yazması belgelerle ilmî bir şekilde ortaya konulması tasavvuf târihi araştırmacıları için fevkâlâde öneme sahiptir. Aslında olmayan ancak sonradan ilâve edilen veya çıkarılan halkalarla teşekkül ettirilen silsile dökümanlarının, bilimsel çalışmalarda gerçekmiş gibi kullanılmasının bilgi karışıklığına sebep olacağı ortadadır. Bu çalışmamızda, Şeyh Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin tasavvufî kişiliğinin ve silsilesinin, o'na

en yakın zamanda yaşayanların elyazması belgeleri ile ortaya konulması amaçlanmıştır. Elde edilen tasavvufî yazma belgeler, Şeyh Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin, Hâlisîyye kolunu bizzat Abdurrahman Hâlis'in kendisinden ahz ettiğini, arada bir başka zâtın bulunmadığını açıkça göstermektedir. Günümüz insanının ruhsal problemlerinin çözümüne çok büyük bir katkı sağlayacak olan tasavvufun, gerçek anlamda yaşıtolması için Dede Osman Avni Ruhâvî örneğinde önemli ipuçları bulunmaktadır.

Kâdiriyye yolunun büyüklerinden Nesl-i Pâk-i Rasûlullâh'a (a.s.) mensûb Bekir'in oğlu, Eyyûb'un oğlu, Ebdâl Muhammed'in oğlu Dede Osman Avnî Ruhâvî, Halep vilâyetinin Urfa Sancağı'nda bulunan Mevlîd-i Halîl Dergâhında 70 yıl boyunca uşşâk-1 ilâhînin kalblerine feyz-i ilâhiyi, nûr-ı Muhammedî'yi ulaştırip zühd ve takvâ yolunda onların irşâdına sa'y u gayret göstermiş, 1883 yılında bu fânî âlemden ebedî âleme göcmüştür. Bu kutsal gönüllü velî, Mevlîd-i Halîl Dergâhında bulunan küçük kabristanda defîn-i hâk-i gufrândır.

Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin, Abdulkâdir Geylânî'ye, üç ayrı koldan müntesib olduğu ve tasavvufun bütün kemâlâtını kendisinde cem ettiği, yazılı kaynaklardan anlaşılmaktadır. Eyyûb Urfevî, Muhammed Ezherî ve Abdurrahmân Hâlis Kerkükî vâsıtasi ile gerçekleşen bu bağılılıklarla, Dede Osman Avnî Ruhâvî, Anadolu'da Kâdiriyye'nin intîşârinin en büyük âmili olmuştur.

Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin yaşayıp yaşamaya çalıştığı zühd ü takvâ hayatı, her devirde Hak yoluna sülük etmek isteyenler için mükemmel bir imtisâl nümunesidir. Tasavvufa ve tasavvufun asıl amacı olan Hakk'a kul olmak için onun rizâsini kazanma yoluna engel olan ve bu yolun sâf ve berrâk suyunu bulanık hale getiren her türlü dünyevî çıkarların, nefsânî ve ahlâkî bozuklukların ortadan kaldırılması, gerçek tasavvufun yaşanması ve yaşıtolması için Dede Osman Avnî Ruhâvî ekolünden alınıp uygulanabilecek pek çok prensip mevcuttur.

Her türlü bulanıklıktan arındırılmak istenen zühd ve takvâ yolunun bu prensipleri, Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin halîfesi Halîl Hâfiż'ın resmî yazışmalarında gayet açık bir şekilde görülmektedir. Dergâhların vakıflar nezâretine bağlı ve resmî otoritenin kontrolü altında olması, dergâhlarda görev yapacak zevâtın bir kâmilden seyr u sülûkte bulunmuş olması, ulemâ huzurunda imtihana tâbi tutulması ve irşâda yeterliliğinin ispatlanması ve belgelendirilmesi, irşâd vazîfesinde bulunabilmek için en yüksek otorite tarafından bir fermân ve berât verilmiş olması, verilen beratta kusursuz hizmet etmek şartının konulması, kendisine berât verilen zâtın ma'îsetinin vakıflar nezâretince karşılanması ve görevlinin irşâd vazîfesinden başka bir işe mesgûl olmasının önüne geçilmesi, bu prensiplerin en önemlilerindendir.

Verilen beratta kusursuz hizmet şartının özellikle zikredilmesi dikkate şâyan bir durumdur. Bu şartları hâiz olan bir irşâd sistemi, inkîrâza uğramayacak, kollarla Allah Teâlâ arasında muhabbet bağıını güçlendirip, onları kitap ve sünnetin ışığında, Allah Teâlâ'nın ebedî rızasına taşıyacaktır.

Şerî siciller, vakîf kayıtları ve kitâbeler üzerinde yapılan araştırmalar, Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin hayatını, ilmini, sûretini, sîretini, tasavvufî şâhsiyetini daha iyi anlamamıza yardımcı olmuştur.

Onun itikâdını ve tasavvufî düşüncesini, târihî Mevlîd-i Halîl Mescidi'nin duvarında bulunan şu kitâbe, en güzel şekilde dile getirmektedir:

Çirâğ-ı mescîd u mihrâb u minber (Mescîdin, mihrâbin ve minberin cirâğı olan Hazret-i Muhammed Mustafâ Sallellahu Aleyhi ve Sellem ve o'nun (a.s.) dört seçilmiş yârı) *Ebûbekir, Ömer, Osmân u Hayder*. Burada Hayder kelimesi, İmam Aliyyü'r-Mürtezâ (r.a.) için kullanılmıştır.

Hulefâ-i Râşîdîn'in (r.a.) tasavvuf ekollerindeki mânevî mevkisine çok mânidâr bir şekilde işâret eden bu misrälar, bütün Hak yolcularına sahîh bir itikadın ve gerçek Rasûlullah (a.s.) aşkının ipuçlarını vermektedir. Her biri gökteki yıldızlar gibi olan Hulefâ-i Râşîdîn'i (r.a.) sevmek, tasavvuf ekollerinde kemâlâtın başlangıcı olarak addedilmiş, onların isimleri dergâhların duvarına kazınmış, mûrsid-i kâmillerin en önemli işâreti olan taçlarına işlenmiş, Rasûlullah'ın (a.s.) İsm-i Şerîfi ile birlikte devrân zikirlerinin arkasından toplu olarak söylemenmiştir. Dede Osmân Avnî Ruhâvî ekolünün en büyük temsilcilerinden birisi olan Hacı Mustafa Hayri Malatyevî'nin dört dilimli Kâdiriyye tâcının her bir dilimine Hulefâ-yı Râşîdîn'den (r.a.) birisinin ismi gelecek şekilde, Ebûbekir, Ömer, Osmân ve Alî isimleri işlenmiştir.

Tasavvufun amacı, kulun gönül âlemini, bütün duygularını, düşünce ve hareketlerinde Allah Teâlâ'yı görüyormuşçasına bir hâlet-i rûhiye ve ihlâsa büründürmek, kalbin nefşânî arzulardan arındırılıp Allah Teâlâ'ya yönelmesini sağlamak, şevk ve muhabbetle, ibâdetleri yapmasını kolaylaştırmaktır. Bütün bunlar için, rabîta, zikir, günlük evrâd, farzlar dışında nâfile ibâdetler, insanlara hizmet gibi pek çok metod ortaya konulmuş, tasavvufî ekoller ve onların kâmil mûrsîdleri, bu metodlarla sâliklerinin gönül âlemlerini terbiye ve tezkiyeye sa'y etmişlerdir.

Asımız insanının en çok muhtâç olduğu gönül huzurunu teminde bulunmaz bir iksîr olan tasavvufun, meyvelerini verebilmesi için, sağlam bir irşâd sisteminin tesis edilmesi, zâhirî ve bâtinî ilimlerle mücehhez, kitap ve sünnete bağlı, Allahu Teâlâ'nın Rızâ-yı Şerîfini her şeyin fevkinde tutan kâmil terbiyecilerin, tasavvufî ekollerden yetiştirmesi, aslî vazifeleri olan irşâd görevlerinin hakkı ile yerine getirmelerinin sağlanması, dünyevî menfâatler için tasavvufî yaşıntının istismârına yol açabilecek her türlü hâl ve davranışın onlardan men edilmesi ve irşâd hizmetlerinin, bu sahada söz sahibi, resmî yetkili ve sorumlu, tasavvufî eğitimden geçmiş, tasavvuf ilminde kemâle ermiş, kemâli ehlince bilinen kâmil bir mûrsidden icâzet almış, hâl ehlî ulemâ tarafından denetlenmesi, yanlışların düzeltilmesi, kitap ve sünnetten sapmaların önlenmesi gereklidir.

Bu husus, bütün İslâmî ilimlerin ekollerinde önem arzettiği gibi, aslî itibârı ile duyu organları ile hissedilmeyen ve tamamen kalbin güzel ahlâk ile ahlaklaşmasını hedef almış mânevî bir ilim olan tasavvuf ilminin ekollerinde de fevkâlâde önemlidir. Tasavvuf târihinde cereyân etmiş pek çok örneğin ele alınıp incelenmesi, doğru ve sağlam örneklerin seçilip rehber edinilmesi, yanlış örneklerin ayıklanması, çağımız insanının mânevî problemlerinin çözümünde önemli rol oynayacaktır.

2. DERGÂH

Dede Osmân Avnî er-Rûhâvî, Mevlîd-i Halîl Dergâhında yaşamış ve irşâd faâliyetlerini bu makamda sürdürmüştür. Urfalı Şâir Yusuf Nâbî, Mevlîd-i Halîl Dergâhi'nin giriş kitâbesine şunları yazmıştır: "Burası, Allah Teâlâ'nın yarattığı beldelerin hayırlısı olan Rûhâ şehridir. Bu makâm Kudsî Hicâz'dan gayrı bütün makâmlardan yücedir. Güzellik ve şerefte bu makam gönülleri cezbeder. Burası Enbiyânın ceddi olan Halîllâh'ın (a.s.) doğduğu yerdir. Burası, Halîl'e (a.s.) serin ve selâmet olan Rûhâ'dır". Mevlîd-i Halîl Dergâhında bulunan Mescîd'in kitâbesinde, Osmân Avnî Rûhâvî'nin dergâhlarında, devrân zikrinin sonunda toplu olarak okunan şu sözler yazılmıştır:

*Çirâğ-i mescîd u mihrâb u minber
Ebûbekir, Ömer, Osmân u Hayder.*

Birinci misrada, Rasûlullah Aleyhisselâm, mescidin, mihrâbin ve minberin cirâğı olarak vasfedilmiş, ikinci misrada, Hulefâ-i Râşîdîn Efendilerimiz'in (r.a.) ism-i şerîfleri zikredilmiştir. Dede Efendi'ye ve diğer Kâdiriyye mûrsidlerine ait kabirlerin bulunduğu küçük kabristanın girişindeki târihî kitâbe, bu makamın Abdulkâdir Geylânî'nin dergâhı olduğunu belirtmektedir: "Dergâh-ı pâk-i Gavşü'l-A' zam Sultân-ı Külli'l-Evliyâ Kaddesellâhu Sirrahu'l-Ulâ." Bu dergâh, bütün velîlerin sultâni, Gavşülâzam Abdulkâdir Geylânî'nin dergâhıdır. Allahu Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri o'nun sırrını mukaddes kılsın (Necâtî, 2000a: 20).

Mevlîd-i Halîl Dergâhında bulunan küçük kabristanda, Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin başucu kitâbesinde: "Allah rızası için Fâtîha. Burası, Allâhu Teâlâ'nın rahmetine kavuşmuş, günahları bağışlanmış, Allah'a yönelmiş, o'nun dışındakilerden yüz çevirmiş ve bu mübarek makâmının hizmetçisi olan, eş-Şeyh es-Seyyid Abdal Muhammed Baba oğlu es-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avnî'nin kabridir. 1300 senesi Zilkade ayında 'Rabbine dön!' nidasıyla, fenâ âleminden

bekâ âlemine göctü” yazılıdır. Ayakucu kitâbesinde ise: “Yâ Rabbî! Günâhîmin çok olduğunu ikrâr ediyorum. Artık ümîdim sanadır. Yâ Rabbî! kapına yüzü kara geldim, ihsân kapıdan beni geri çevirme! Ey dervîş! Günahkârim diye Allah Teâlâ’dan ümidi kesme! Bizim, Muhammed Mustafa gibi bir şefaatçımız vardır. Ey Rûmî! Gözyâsimın damlası ile vefât tarihi söyledim. *İnzivâ ehli Osman Baba, Hakk’ın yakınılığında konaklıdı.* O Allah Teâlâ Hay ve Bâkîdir. Yâ Munîs olan Rabbim! Yâ Selâm olan Rabbim! Hâlime merhamet eyle!” yazılıdır. Bu kitâbenin, *Katre-i eşkimle Rûmî, fevtî târihin dedim, Kurb-i Hakki tuttu menzil, münzevî Osmân Baba* mîsrâlarında, vefât târihi, cevherîn olarak düşürülmüştür. Cevherîn, sadece ibârede geçen noktalı Arapça harflerin ebced hesabına dâhil edilmesi şeklinde yazılan tarih düşürme şeklidir. Bu tür târih düşürme şekli, cevher, mûcem, menkût olarak da adlandırılmaktadır. Düşürülen târih beyitlerinin birinci mîsrâlarında, bu şeÂle işaret eden *necm, ahter, sûreyyâ, pervîn, tohum, katre, eşk, jâle, zer, yâkut, dürr* gibi kelimeler bulunur. Dede Osmân Avnî’nin kitâbesindeki târih beytinin birinci mîsrasında geçen *katre-i eşk* ibâresi, burada düşürülen târihin, *cevherîn* olduğuna işaret etmektedir. Birinci mîsrada geçen *Rûmî* kelimesi ise, târih düşüren şâirin mahlasıdır. Adı geçen şâirin, 1889 da vefât eden Rûmî mahlaslı Urfa Mutasarrîfi Mehmet Muhyiddîn Paşa olması, ihtimâl dâhilindedir. Bu beyit, aruzun, *fâilâtün/ fâilâtün/ fâilâtün/ fâilün* vezninde yazılmıştır. *Kurb-i Hakki/ tuttu menzil/ münzevî Os/ mân Baba* ibâresinde, noktalı olan *Arapça kâf (100), bâ (2), kâf (100), yâ (10), tâ (400), yâ (10), nûn (50), ze (7), nûn (50), ze (7), yâ (10), se (500), nûn (50), bâ (2), bâ (2)* harflerinin parantez içindeki *ebced* değerleri toplandığı zaman 1300 rakamını vermektedir. İkinci mîsradan elde edilen 1300 rakamı, Dede Osman Avnî Baba’nın başucu kitabesinde, onun hicrî vefât tarihi olarak açıkça yazılmıştır. “es-Şeyh es-Seyyid Abdal Muhammed Baba oğlu es-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avnî’nin kabridir. 1300 senesi Zilkade ayında ‘Rabbine dön!’ nidasıyla, fenâ âleminden bekâ âlemine göctü” (Necâti, 2000a: 21).

Aynı kabristanda, Dede Osmân Avnî Rûhâvî’nin 1814 yılında vefât eden kardeşi, Eyyûb, yine 1814 yılında vefât eden babası Ebdâl Muhammed, 1781 yılında vefât eden dedesi Eyyûb el-Kâdirî medfûndur. Dede Osmân Avnî Ruhâvî’nin iki halifesi de bu kabristanda bulunmaktadır. Bunlar 1907 yılında vefât eden Halîl Hâfız Rûhâvî ve 1921 yılında vefât eden Ayntâbî Mustafâ Baba’dır. Dede Osmân Avnî Rûhâvî Haziresinde bulunan diğer kitâbeler ile ilgili detaylı bilgiler, (Karakaş, 1996), (Güler, 2014) de mevcuttur.

3. DEDE OSMÂN AVNÎ RÛHÂVÎ’NİN TASAVVUFÎ VE İLMÎ ŞAHSİYYETİ, MÜRŞİDLERİ, HALÎFELERİ, VAKFETTİĞİ KİTAPLAR

3.1. Dede Osmân Avnî Rûhâvî’nin Tasavvuffî ve İlmî Şahsiyyeti

Dede Osmân Avnî Rûhâvî’den Abdulkâdir Geylânî’ye ulaşan üç ayrı koldan ikisi, Abdulkâdir Geylânî’nin oğlu Abdurrezzâk vâsitası iledir ki bu kollardan birincisi Hâlisîyye koludur. Üçüncü kol ise yine Abdulkâdir Geylânî’nin oğlu Abdulazîz vasıtasi ile ulaşmaktadır. Hâlisîyye kolunda Dede Efendi’nin mûrşîdi, Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî, diğer iki kolda ise Muhammed el-Ezherî ve Eyyûb Urfevî’dir. Eyyûb Urfevî ile ulaşan koldaki kâmillerin tamamı, Abdulazîz’ın neslindendir ve pek çoğu Bağdat’ta yaşamış ve orada Nakibu’l-Eşrâflîk görevinde bulunmuştur. Hem seyyid hem şerîf olan bu kâmiller, cedleri olan Rasûlullâh’ın (a.s.) nûrunu, uşşâk-1 ilâhînin kalblerine aksettirmeye sa’y u gayret göstermiş, ömürlerini Abdulkâdir Geylânî’nin mübârek yoluna vakfetmişlerdir. Muhammed el-Ezherî’den gelen koldaki kâmillerin tamamı da Abdurrezzâk’ın neslinden olup, pek çoğu Hama Şehri’nde yaşamıştır. Hâlisîyye kolunun mûrşîdleri ise farklı ülkelerden, ma’nevî rütbeleri pek yüce olan kümmelîn

zümresindendir. Hâlisiyye kolunun silsile-i şerîfinde, Dede Efendi'den evvelki son üç zât, Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî onun babası Ahmed et-Talebânî ve Dedesi Mahmûd ez-Zengenî'dir. Her üçü de ulûm-i şer'iyeyi en üst seviyede tâhsîl ederek zamanlarının seçkin ulemâsı arasında yer almış, Lahorlu Şeyh Ahmed'in getirdiği tasavvuf coşkusunu yaşayıp yaştatarak Hâlisiyye kolunun temellerini atmışlardır. Bereketli ömrüleri her üç zâtı da idrâk etmiş olan Dede Efendi, diğer kollarda olduğu gibi, Hâlisiyye'nin dahî büyük mûşâidleri arasına girmiştir. Mevlîd-i Halîl zâviyesine vakfettiği kitaplar mütâlaa edildiğinde, Dede Efendi'nin, tefsîr, akâid, hadîs, fikih, siyer ve tasavvufî ilimleri okuduğu ve okuttuğu sonucuna varılabilir. Zâten, Mevlîd-i Halîl Dergâhi'nda seccâde-i irşâda oturmak için bu ilimlerle mücehhez olmak zarûretinin olduğu, şer'î mahkeme sicillerindeki bilgilerden anlaşılmaktadır. Dede Osman Avnî Rûhâvî, kendisi kümmelînin büyüklerinden olan Harputlu Hacı Ömer Hüdâyî'nin dahî iltifâtını cezb ederek onun Kâdirîyye yolunun halîfeliği ile şereflenmesine ve Anadolu'da Kâdirîyye yolunun intiâr etmesine sepep olmuştur.

3.1.1. Abdulkâdir Geylânî

Kâdirîyye ekolünün kurucusu olan Abdulkâdir Geylânî (1077-1166), tasavvuf târihinde *evlîyâların sultani* olarak isimlendirilmiştir. Büyük âlimler, o'nun kitap ve sünnete olan bağlılığı, ilmî ve Hak (c.c.) katındaki yüce mevkîsi konusunda sözbârlığı etmişlerdir. Ondan zuhûr eden kerametler tevâtûr derecesine ulaşmış, onun menkîbelerini içeren hacimli eserler yazılmıştır. Bu eserlerden en önemlilerinden olan *Behcetü'l-Esrâr*, Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin mûşâidi Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî tarafından, Arapça'dan Türkçeye çevrilmiştir.

İbn-i Kesîr, Tarihi'nde şöyle demiştir: "Sünneti ve dîni ihyâ eden Şeyh Ebû Salihin oğlu, Ebû Muhammed Abdulkâdir el-Cîlî, Bağdat'a geldi ve hadîs tâhsîl etti. Hadîs ilminde yüceldi hattâ, Hadîs, fikih, va'z ve hakîkat ilimlerinde yed-i tûlâ sâhibi oldu. Onun yolu mükemmeldi. İyiliği emretmek ve kötülükten sakindirmak dışında susmayı tercih ederdi. O halîfelere, vezirlere, sultânلara, kâdılara, seçkin kişilere, halk tabakasından olanlara, dinleyicilerin huzurunda, minberlerde ve mahfillerde açıkça iyiliği emreder, kötülüğü yasaklırdı. Zulme Allah rızası için karşı çıkar, kınanmaktan çekinmezdi. Onun zühdü çoktu. Hârikulâde halleri ve keşifleri vardi. Özette büyük zâtların onde gelenlerinden idi. Allah Teâlâ sırrını mukaddes kâlsın ve kabrini nurlandırsın" (et-Tâdîfi, t.y.:137; Necâti, 2000a: 34).

*En-Neccâr, Tarih'*inde şöyle demiştir: "Ceylânlı zâhid Ebû Sâlih bin Cengâdost'un oğlu İmam Abdulkâdir (k.s.), açık kerâmetler sâhibidir. O (k.s.) 488 yılında 18 yaşında Bağdat'a geldi. Fikih tâhsîl etti. Usûl ve fûrû kitaplarını iyice öğrendi. Hadis dinledi" (et-Tâdîfi, t.y.:7; Necâti, 2000a: 34).

El-Hâfiz Ebû Abdullah, Meşîhatü'l-Bağdâdiyye adlı eserinde şöyle demiştir: "O (k.s.), Bağdat'ta Hanbelî ve Şafîilerin fikih imamı idi. Büyük bir din âlimi idi. Fukaha nezdinde sözü geçerdi. İlim, ibâdet ve ictihâd âşıgı bir zattı" (et-Tâdîfi, t.y.:7; Necâti, 2000a: 34).

Şeyh Muvaffak şöyle demiştir: "Ben ve Hâfiz Abdulgânî, Şeyhulislâm Abdulkâdir'in (k.s.) elinden hîrka'yı aynı anda giydik. Ondan (k.s.) fikih okuduk, hadîs dinledik. Sohbetinden son derece yararlandık" (et-Tâdîfi, t.y.:6; Necâti, 2000a: 34).

*Hâfiz Zeynuddîn, Tabakât'*ında şöyle demiştir: "Abdulkâdir Geylânî (k.s.) asrının velîsi, âriflerin pîri, meşâyîhin sultânı, ehl-i tarîkin seyyîdidir. Herkes tarafından hüsne kabûl

görmüştür. Sözleri, kerâmet ve keşifleri kısa zamanda her tarafa yayılmıştır” (et-Tâdîfî, t.y.:7; Necâtî, 2000a: 34).

“*Abdülkâdir Geylânî* (k.s.), tasavvuf yolunun en büyük Pîrlerinden birisi olmanın yanında, zamanının en kâmil müderrisi, fikih, hadis, tefsîr âlimi idi. *Onun* (k.s.) bu mümtaz mevkîsini pek çok ulemâ eserlerinde ifâde etmişlerdir. *Abdülkâdir Geylânî* (k.s.) on üç ilim ve fûnûndan bahs ve tekellüm ederlerdi. Medreselerinde tefsîr, hadîs, mezheb, hilâfdan ders verirler, talebeleri ile müzâkere ederlerdi. Akşam ve sabah tefsîr, ilmi hadîs, mezheb, hilâf, usûl ve nahv okunur idi. Öğleden sonra yedi kırâat üzere *Kur’ân-i Kerîm* okurlardı” (Hasbî, 1300: 54; Necâtî, 2000a: 32).

Şâh-i Nakşîbend Muhammed Bahâuddin-i Buhârî, Farsça bir şiirinde o’nu şöyle medhetmiştir: “Her iki âlemin sultânı *Şâh Abdülkâdir*’dir. Evlâd-ı Âdem’in serveri *Şâh Abdülkâdir*’dir. Arş’ın, Kürsî’nin, Kalem’in hem Güneş’i hem Ay’ı. Nûr-ı âzâmdan bir kalb nûru *Şâh Abdülkâdir*’dir” (el-Geylânî, 1276: 1; Necâtî, 2000a: 35).

Ibni Kudâme onu şöyle tâvsîf etmiştir: “*O* (k.s.), orta boylu, zayıf bedenli, geniş göğüslü, siyah ve uzun sakallı, kaşları birbirine yakın, bazen hafif bazen gür sesli, ilimde ve vefâkârlıkta kadri yüce bir velî idi” (et-Tâdîfî, t.y.:6; Ömer Necâtî, 2000a: 30). “561 yılında *Bağdat*’a girdiğimiz zaman, *Abdülkadir*’i (k.s.) ilimin zirvesine yükselsi olarak gördük. *O* (k.s.), bildiğini tatbik ediyor, sorulan çetin soruları doyurucu tarzda cevaplıyordu. Ne kadar güzel huy ve vasıflar varsa sanki onda toplanmıştı. *Ondan* (k.s.) sonra onun gibisine hiç rastlamadım” (et-Tâdîfî, t.y.:6; Necâtî, 2000a: 34).

Urfalı *Şâir Nâbî*’nin bir kasîdesinin şadeleştirilmiş hali şöyledir:

“Hz. Pîr’în (k.s.) mânevî tasarrufunun sırası geldiğinin haberi, semâlarin üzerinden verilmekte. *O Zât’în* (k.s.) devletinin dâiresi, semâlara sığdırılamaz. *O’nun* (k.s.) yükselik tasarrufunun kutlu ayağı, Allah (c.c.) dostlarının cümlesinin boynunda bir övünç kaynağıdır. *Muhyiddîn İbnü'l-Arabî* (k.s.), ‘Fütûhât-ı Mekkiyye’ adlı eserinde, *Mushâf-i Şerîf*i içindeki ‘ve hüvel kâhiru’ âyet-i celîlesinin mânâsında Hz. Pîr’în (k.s.) bir işâret bulunduğunu yazdı. *O’nu* (k.s.), ‘*Abdülkâdir*’ diye isimlendirdiler. *O* (k.s.) feleği tasarrufu altına aldı. Olduktan sonra da hayatında olduğu gibi onun himmetinin eseri tasarruf ederek imdâda yetişir. Yardım istenirse muhakkak imdâdi erişir. Kâmillerin içinde, *Hazret-i Şeyh*’in özelliği budur. *Kutbiyyet, gavsiyyet, ferdîyet* makamlarının üçünün de kendisinde cem olmasıyla onun yükselik otağı üç sütûn üzerinde durmaktadır. *O’nun* (k.s.) hatırlanması ile bedende ki tüyler bile tâze hayat bular. *O’nun* (k.s.) şevketi, şerefî, şanı başkasına benzemez. Ey Nâbî! Hz. Pîr (k.s.) eğer bir nazâr eylerse dünyâya ve âhirete ait işlerinin hepsi tamam olur” (Ruhâvî, 1392: 21; Necâtî, 2000a: 6).

Dede Osmân Avnî Rûhâvî’nin mûrsîdi Abdurrahmân Hâlis Kerkükî Farsça bir gazelinde, o’nu söyle anlatmıştır:

“Burası, evliyâ burçlarının ayı olan *Abdulkâdir Geylânî*’nin (k.s.) makâmıdır. Burada, *Hüdâ’nnin Zât’în* kudret güneşinin nurları parlar. *Abdulkâdir Geylânî*’nin (k.s.) nefesinin, Hz. İsâ (a.s.) gibi *Rûhu'l-Kuds* ile kuvvetlendirilmesi imkânsız değildir. Çünkü *Abdulkâdir Geylânî* (k.s.), Hz. Mustafâ Aleyhisselâm’ın dîninin güçlendiricisi idi. *O’nnun* (k.s.) işşâd ışığı, imkân karanlığının gecesinde, Hak yolunun yolcularına, yol göstericidir. *O’nnun* (k.s.) hüküm ayı, sonsuza dek, tutulmaz. Çünkü o ay, ışığını, yaratılmışların en hayırlısı olan *Muhammed Aleyhisselâm*’a has olan güneşten almaktadır. *O* (k.s.), açılan kudret elidir. Kuvveti, Kâdir olan Mevlâ’dandır. *O’nnun* (k.s.) elinin kabzasında, âlem kanatsız ve ayaksız serçe kuşu gibidir. Ne

zaman ki o'nun (k.s.) güneş, velâyet burcundan doğdu, her velînin keşif ayı, o güneşin ışığında süha yıldızı gibi kayboldu. O'nun (k.s.) kerâmetleri tevâtür hâline ulaştığından, her kim ki o'nu (k.s.) inkâr ederse, *enbiyâyi* (a.s.) inkâr etmiş gibi olur. O'nun (k.s.) fermâni karşısında, Hâkan, hâkir bir köledir. O'nun (k.s.) ihsânının kapısında, Kayser, hâkir ve fakîrdir. O'nun (k.s.) cömertlik sofrası her muhtâca açılmıştır. O'nun (k.s.) himmetinin makâmı, şâhin ve yoksulun sığınacağı yerdir. Celâl tecellîsinin nûrlarına, o'nun (k.s.) rûhundan başkası tahammül edemez ki o'nun (k.s.) kuvveti, *Mustafâ Aleyhisselâm*'ın feyzindendir. Süt emme çağında oruçlu bulunması, akıl sâhipleri nezdinde, o'nun (k.s.) şânının yükselğine, çok parlak bir delildir. Ey Pâdişâh! Senin lütuf feyzini *Hâlis*'in gönlüne dök ki, O, bütün varlığı ile sizin dergâhınızın kölelerindendir" (el-Kerkükî, 1284: 32-33; Necâti, 1985a: 14).

Rasûlullâh'tan (a.s) Abdulkâdir Geylânî'ye gelen silsile-i şerîfede, velâyet yolunun şâhi İmâm Aliyyü'l-Mürtezâ (r.a) ile Ma'rûf Ali el-Kerhî arasında iki ayrı kolun bulunduğu görülmektedir. Birincisi, İmâm Hüseyin Efendimiz (r.a.) vasıtası ile, ikincisi Şeyh Hasan el-Basrî (r.a.) vâsıtası iledir. Birincisinde, Ma'rûf Ali el-Kerhî bu yolu, on iki imamdan biri olan İmam Aliyyü'r-Rîzâ'dan, ikincisinde ise Dâvud et-Tâ'i'den ahzetiştir. Kerh, Bağdat'ta bir semtin adıdır. Bu semte nisbetle, Şeyh Ma'rûf Ali, Ma'rûf Alî el-Kerhî ismi ile şöhret bulmuştur.

3.1.2. Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin Tasavvufî Silsileleri

Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin tasavvufî silsileleri konusunda, Kövenkli Ömer Hüdâyî'nin halîfelerinden *Muharrem Hilmî*'ye ait el yazması kaynaklarda, *Îzûlu Muhammed Emîn*'in verdiği el yazması icâzetnâmede, *Hacı Mustafa Hayri Baba* adlı eserdeki el yazması dokümanlar ve sohbet metinlerinde ayrıca *Besnî ilçesi Halîl Baba Dergâhında bulunan el yazması silsile-i şerîfede* ilmî mâmûmatlar vardır (Öğüt, 2016; Îzûlî, 1909; Hilmî, 2007: 7a; *Silsilenâme-i Meşâyih-i Kâdiriyye*).

Tablo 1. Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin Kâdiriyye Ekolündeki Mûrşîdleri

Eyyûb Urfevî	Abdurrahmân Hâlis	Muhammed el-Ezherî
Dede Osmân Avnî Rûhâvî		

Elimizdeki elyazması silsilenâmelere nazaran, Osman Avnî Rûhâvî'nin üç ayrı koldan Abdulkâdir Geylâni'ye müntesib olduğu anlaşılmaktadır. Bunlardan birinci intisâb, Eyyûb Urfevî, ikincisi, Muhammed Ezherî, üçüncüsü de Abdurrahmân Hâlis Kerkükî vasıtası iledir.

Eyyûb el-Urfevî'nin vefat tarihi 1814, Muhammed el-Ezherî'nin vefat tarihi 1825, Abdurrahmân Hâlis el-Kerkükî'nin vefat tarihi 1858'dır. Şer'iyye sicillerine göre Dede Efendi'nin seccâde-i irşâda oturma târihi ise 1814 yılıdır ki Dede Efendi'nin kardeşi olan Eyyûb el-Urfevî bu tarihte vefat etmiştir. Biz birinci yolu, mezkûr Eyyûb el-Urfevî'den ahzettiği kanâatindeyiz. Muhammed el-Ezherî el-Hamevî'nin vefat tarihi 1825'dir. Bu durumda, Dede Efendi'nin seccâde-i irşâda oturmasının ardından gelen 11 yıl Muhammed el-Ezherî el-Hamevî beraber yaşadıkları zaman dilimini oluşturmaktadır. Hz. Pîr'e ikinci intisâbin bu dönemde gerçekleşmiş olması ihtimâl dâhilindedir. Abdurrahmân Hâlis el-Kerkükî'nin Kerkük'te seccâde-i irşâda oturma tarihi 1841, vefat tarihi 1858 yılıdır. Buradan, Dede Efendi'nin Abdurrahmân Hâlis el-Kerkükî'den hilâfet almasının 1841-1858 yılları arasında gerçekleştiği ve kemâlâtının zirveye ulaştığı silsilenin Hâlisîyye kolu olduğu sonucuna varabiliriz. Dede Osman Avnî Rûhâvî, Allahu Teâlâ'nın bir lütfu olarak tasavvufun bütün kemâlâtını bu şekilde kendisinde cem etmiş ve 70 yıl Mevlîd-i Halîl Dergâhında seccâde-i irşâdda bulunmuştur.

3.1.2.1. Eyyûb Urfevî

Abdulkâdir Geylânî'ye, Ebûbekir Abdulazîz vâsıtası ile ulaşan silsilede, Dede Efendi'nin, mürşîdi Eyyûb Urfevî'dir. Bu silsile-i şerîfedeki Eyyûb Urfevî'nin kim olduğu tartışma konusudur. Yaptığımız araştırmalarda aynı isimde iki farklı zata ulaşmaktayız. Birincisi 1781 yılında vefât eden, Osman Avnî'nin dedesi olan Dervîş Eyyûb el-Kâdirî'dir. Kabri, Dede Efendi'nin kabrine bitişiktir. İkincisi, 1814 yılında vefât etmiş olan Dede Efendi'nin kardeşi Dervîş Seyyid Eyyûb Efendi'dir. Kabri, Dede Efendi'nin kabrine bitişiktir. Şer'î mahkeme sicillerinde, Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin 70 yıl irşâd makamında bulunduğu belirtilmektedir.

O'nun vefât tarihi olan 1883 yılından irşâd süresi olan 70 yıl geriye gidilirse, kardeşi Seyyid Eyyûb'un vefat tarihi olan 1814 tarihine ulaşılır ki, bu tarihten sonra, irşâd görevini Dede Efendi'nin yürüttüğü anlaşılmaktadır. Silsile-i şerîfedeki Aliyyu'l-Bağdâdî'nin 1851 yılında vefât eden Ali bin Süleyman bin Mustafa bin Zeynuddin olduğunu düşünüyoruz. Onun babası, Süleymân el Bağdadî, Bağdat'tan Rakka şehrine göç etmiş burada vefât etmiştir. Silsile-i Şerîfede adı geçen Eyyûb'un iki farklı zâtın olma ihtimali karşısında onların vefât tarihlerini esas alarak bir yorum yapmak gerekmektedir. Dede Osman Avnî Rûhâvî, 1883 de vefât etmiştir. 1814 yılında başlayan 70 yıllık bir irşâd dönemi vardır. Dedesi Eyyûb el-Kâdirî 1781 yılında vefât etmiştir. Dede Osman Avnî Rûhâvî, dedesinin vefâtından 33 yıl sonra seccâde-i irşâda oturmuştur. Dedesinin vefât tarihi ile kendi vefât tarihi arasında 102 yıl vardır. Dede Osman Avnî'nin doğum tarihini bilmediğimiz için dedesine mülaki olup olmadığı, mülâki oldu ise kaç yaşlarında bulunduğu konusu meçhul kalmıştır. Dede Osmân Avnî'nin dedesine ondan hilâfet alacak şekilde mülâkî olması mümkün görülmemektedir. Eğer dedesine mülâkî olup ondan ders almış olsa, dedesinin 1851 yılında vefât eden Ali bin Süleyman'dan hilâfet alması söz konusu olacaktır ki yaş itibâri ile bu da uygun düşmemektedir. Eyyûb Urfevî, 1819 yılında yani kendisinden 38 yıl sonra vefât eden Süleymân el-Bağdâdî'den ders almayıp onun daha yaşı çok küçük olan oğlu Aliyyu'l-Bağdadî'den hilâfet alması mümkün görülmemektedir. Dede Efendi'nin kardeşi olan Eyyûb Urfevî'ye gelince, o 1814 yılında vefât etmiştir. Arşiv kayıtlarında, Dede Efendi'nin irşâd seccâdesine oturuşu da 1814 yılıdır. Dede Efendi'nin kardeşi olan Eyyûb Urfevî'den ders alması, Eyyûb Urfevî'nin de Ali bin Süleymân'dan ders alması vefât tarihleri yönünden bakıldığı zaman daha uygun görülmektedir. Allahu e'lem. Netice olarak, Aliyyu'l-Bağdâdî Hazretleri ve âilesinin bulunduğu muhît olan Rakka, Urfa'ya çok yakındır. Eyyûb Urfevî'nin, Kâdiriyye yolunu ondan aldığıni düşünmekteyiz. Ali bin Süleymân bin Mustafa bin Zeynu'd-Dîn el Kâdirî, Ebûbekir Abdu'l-Azîz Geylânî'nin soyundandır. Mustafa bin Zeyni'd-Dîn 1786 da Bağdat'ta, Süleymân bin Mustafâ 1819 da Rakka'da vefât etmiştir. Mustafa bin Zeyni'd-Dîn Mernedî ismi ile şöhret bulmuştur. Süleymân bin Mustafa bin Zeynu'd-Dîn'in şöhreti ise Râ'i-Şâkiriyye'dir. Bağdat'tan Rakka'ya göçmüştür. Bu âileye Aşîretü'l-Mernediyye adı verilmiştir. Mustafa bin Zeynu'd-Dîn, Mernedî Âilesi'nin ceddi olarak bilinir. (ed-Dîmeşkî, 1971). Rakka şehri, Urfa'ya takrîben 150 km. uzaklıktadır

3.1.2.2. Muhammed el-Ezherî

Hicrî 1168-1241 yılları arasında yaşayan bu zat, Abdulkâdir Geylânî'nin oğullarından olan Cemâlü'l-Irak Seyyid Abdurrezzâk Geylânî'nin neslindendir. Cedleri Seyyid Seyfuddîn-i Geylânî'nin yerlesiği Hama şehrinde seccâde-yi irşâda oturmuş âlim, fâzıl, kerâmet sâhibi bir zattır. Seyfuddîn-i Geylânî, Geylânî âilesinin Hama'ya ilk yerleşenidir. Muhammed Sa'dî el-Ezherî el-Hamevî el-Kâdirî h. 1168 senesinde Hama'da doğmuş ve orada büyümüş ve şöhret bulmuştur. Ulûm ve fûnûn tahsili için Mısır'a gitmiş, yedi yıl veya daha fazla Câmiu'l-Ezher'de kalmış, Allah Teâlâ'nın fethi ile çeşitli şer'î naklî ve aklî ilimleri tahsilden sonra h.1202 yılında Hama'ya dönmüş ders ve fetvâ vermeye başlamıştır. O, irşâd, zekâ, fazîlet, ilim ve akıl

yönünden zamanının hucceti idi. Kâdiriyye'nin şerefli hırkasını, kardeşi olan velî, şerîf, kerîm imam, Hama Müftüsü Mevlânâ es-Seyyid Alî Efendi el-Ceylânî el-Hasenî'nin (kuddise sirrahu) elinden giymiştir. Câmiu'l-Ezher'de kaldığı için kendisine Ezherî adı verilmiştir. O (kaddesellahu rûhahu) ecillâ-i sâdât ve nübelâ-yı ârifîn ve câzibet-i mürşidîndendir. Zâhirî kerâmetlerin, övünülecek menkîbelerin, dînî ilimlerin, nûrânî mânâların sahibidir. O, Allah Teâlâ'nın varlık âlemine çıkarıp elinden kerâmet izhâr ettirdiği ve dilinden gaybî manaları tekellüm ettirdiği bir zattır. Kardeşi Seyyid Alî Efendi el-Ceylânî'nin vefatından sonra seccâde-i irşâda oturdu. Hama'da fetvâ verdi. Sohbetinde pek çok ehl-i hâl, tahrîcde bulundu. Zikri uzak beldelerde şöhret buldu. O, âdâbı kâmil, ahlâkı güzel, şemâili zarîf, vakar, hüsn, hayâ sahibi az konuşan bir zattı. 1241 yılında Hz. Pîr'i ziyâret için Bağdat'a gitti. Orada amcası oğlu Nakîbu'l-Eşrâf Seyyid Mahmûd'un evinde kırk gün misâfir kaldı. Hama'ya-doneceği zaman Hz. Pîr'i vedâ ziyâreti esnasında h. 1241 m. 1825 yılında vefat etti. Onu secde hâlinde vefat etmiş buldular. Bağdat'ta Hz. Pîr'in türbesinin bahçesine defnolundu (el-Ceylânî, 1311:51-52).

Eş-Şeyh es-Seyyid Muhammed el-Ezherî el-Hamevî'nin neseb-i âlileri, Zammu'l-Ezhâr ilâ Tuhfetu'l-Ebrâr adlı eserin zeylindeki tercüme-i hâlinde şu şekilde belirtilmiştir. İmâmu'l-Hümâm, Bereketü'l-İslâm, Kutbu'r-Rabbânî, Gavsu's-Semedânî, Sultânû'l-Evliyâ ve'l-Ârifîn Mevlânâ Seyyidinâ ve Kîdvetünâ es-Seyyid Muhyiddîn Abdulkâdir el-Ceylânî radiyallahu Anh'ın oğlu İmâmu'l-Hâfiyu'l-Kebîr Ebu Bekr Tâcu'd-Dîn es-Seyyid Abdurrezzâk'ın oğlu Seyyidinâ es-Seyyid Nasr Kadîyyu'l-Kudât Ebu Salih'in oğlu Seyyidinâ es-Seyyid Ebu'n-Nasr Muhammed'in oğlu Seyyidinâ es-Seyyid Zahîruddin Ahmed'in oğlu Nezîlu'l-Hama Seyyidinâ es-Seyyid Seyfuddîn Yahya'nın oğlu Seyyidinâ es-Seyyid Şemsu'd-Dîn Muhammed'in oğlu en-Nakîbu bi'l-Hama seyyidinâ es-Seyyid Alâuddîn Alî'nin oğlu en-Nakîbu bi'l-Hama seyyidinâ es-Seyyid Nuruddîn Hüseyin'in oğlu, en-Nakîbu bi'l-Hama, Seyyidinâ es-Seyyid Muhyiddîn Yahya'nın oğlu en-Nakîbu bi'l-Hama Seyyidinâ es-Seyyid Şerafuddîn Kâsim'in oğlu en-Nakîbu bi'l-Hama Seyyidinâ es-Seyyid Şîhâbuddîn Ahmed'in oğlu en-Nakîbu bi'l-Hama Seyyidinâ es-Seyyid Alî el-Hâsimî'nin oğlu Nakîbu Eşrâf-i Hama Seyyidinâ es-Seyyid Ahmed'in oğlu Nakîbu Eşrâf-i Hama Seyyidinâ es-Seyyid Şerafuddîn'in oğlu Nakîbu Eşrâf-i Hama Seyyidinâ es-Seyyid Yâsîn Efendi oğlu Müftîyi Hama Seyyidinâ es-Seyyid Ömer Efendi oğlu es-Seyyid eş-Şerîf ve'l-İmâmu'l-Hümâm el-Münîf Sâhibu'l-Ulûmi'd-Dîniyye ve'l-mükâşefâti'l-Ğaybiyye Mevlânâ ve Seyyidinâ el-Hasibu'n-Nesîbu'l-Ğîtrîf Müftîyu'l-İslâm bi-Hamatî's-Şâm ve Şeyhu's-Şüyûhi'l-Kâdiriyyeti fî asrîhî fî bilâdi'l-İslâm es-Seyyid Muhammed Sa'dî Efendi el-Ezherî el-Ceylânî el-Hasenî el-Hüseynî Kaddesellahu sirrahu (el-Ceylânî, 1311: 50).

Dede Efendi'ye (k.s.), Muhammed Ezherî (k.s.) tarafından verilen Hicrî 1241 (Mîlâdî 1825) tarihli icâzetnâmenin kâtibi, Seyyid Muhammed'dir. İcâzetname'de, Ezherî'ye atıfla şöyle denilmektedir:

Esseyyid, eş-Şeyh, el-Hâc Muhammed el Ezherî dedi ki: Ben bu şerefli mübârek Kâdiriyye hırkasını, şeyhim, önderim, mebrûr ve merhûm kardeşim Ali el-Ceylânî'den giydım o dababası Ömer'den, o da Muhammed el-Hasan'dan, o dababası Yâsîn'den, o da Ali'den, o da amcası oğlu Îbrâhim'den o da kardeşi Abdurrezzâk'tan o dababası Seyfu'd-Din'den, o da amcası Celâlu'd-Din'den, o da amcası Şîhâbu'd-Dîn Ahmed'den, o da kardeşi Abdullâh'tan, o da amcası Şemsu'd-Dîn ebu'l-Vefâdan, o da kardeşi Şîhâbu'd-Dîn Ahmed'den, o dababası Kâsim'dan, o da amcaoğlu Abdülbâsît'tan, o dababası Şîhâbu'd-Dîn ebu'l-Abbas Ahmed'den, o dababası Bedru'd-Din el-Hasan'dan, o dababası Alâu'd-Din Ali'den, o dababası Şerafu'd-Dîn Yahyâ'dan, o dababası Şîhâbu'd-Dîn Ahmed'den, o dababası Ebî Sâlik Nasr'dan, o dababası Cemâlü'l-Irak Abdurrezzâk'tan, o dababası Abdulkâdir Geylânî'den hîrkayı giydi.

Ve eş-Şeyh Eyyûb'un oğlu, eş-Şeyh Muhammed Ebdâl'ın oğlu, Mevlâsına yönelmiş, onun gayrisinden yüz çevirmiş, Sâlih Oğul, Es-Seyyid eş-Şeyh Osmân bu mübârek yolu benden aldı. O'na icâzet verdim ve bu Kâdirîye yolunda onu halîfe tâyin ettim, ona zikri telkin ettim ve hırka giydirdim (Öksüzoğlu, 2015: 198-202).

Ezherî kolunda verilen icâzetlerin hepsi aynı stilde yazılmıştır. İcâzetlerin başında besmelenin her iki tarafında icâzeti verenin mührü, sonunda da Hz. Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) vasiyyetnâmesi yer almaktadır. İcâzet bir kâtip tarafından yazılmaktadır ve kâtip, icâzeti veren zâtın sözcülüğünü yapmaktadır.

Ezherî kolunda verilen icâzetler için bir örnek de, Muhammed Ezherî'nin (k.s.) oğlu Muhammed Mükerrem'in (k.s.) verdiği icâzettir. İcâzette Muhammed Mükerrem'in (k.s.) mührü vardır. İcâzetenin kâtibi Mustafa adında bir zattrır. Kâtip, bu icâzeti, hicrî 1306 yılında yazdığını belirtmektedir. Kâtip, Muhammed Mükerrem'e (k.s.) atfen şöyle yazmaktadır: Seyyidinâ, Mevlânâ Mûmâ ileyh (Muhammed Mükerrem) diyor ki; Ben bu şerefli hırkayı amcamın oğlu Muhammed Tâhir'den giydim. O da, şeyhi ve önderi Muhammed Ezherî'den giydi... İcâzette bu şekilde Cenâb-ı Rabbu'l-Âlemîne kadar bütün silsile, Muhammed Mükerrem'in (k.s.) dilinden yazılmıştır.

Kâtip, İcâzetenin bu bölümünde, Muhammed Mükerrem'in (k.s.) icâzet verdiği zâtın ismini zikrederek şöyle söylediğini yazıyor: Adı geçen zât bu yolu benden aldı. Hırka-yı seniyyeyi giydi, benden şerefli zikr telekkun etti. Onu halîfe tâyin ettim. Şeyh Abdulkâdirin seccâdesine oturttum. Ve onun da kabiliyetli olanlara icâzet vermesi için ona izin verdim (Senedü Silsileti's-Sâdâti'l-Kadirîye).

3.1.2.3. Ziyâuddîn Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî

Abdulkâdir Geylânî'ye, Cemâlü'l-Irak Abdurrezzâk vâsıtası ile ulaşan *Hâlisiyye* koluna ait silsilede, *Dede Efendi*'nin, mûrsîdi *Ziyâ'u'd-Dîn Abdurrahmân Hâlis Kerkûkî*'dır. Bütün el yazması kaynaklarda bu konu açıkça belirtilmiştir (Öğüt, 2016; Îzûlî, 1909; Hilmî, 2007a).

Hâlisiyye ekolü, tasavvufun gerçek anlamda yaşadığı ilâhî aşkın ve feyzin mecrâsı, tasavvufta bir mekteb-i âdâb, dünyâ ve ahiret saâdeti için lâzım olan zikir ve tecellî ekolüdür.

Gazel:

“Behişt-i evliyâdır *Hâlisiyye*
 Çerâğ-ı asfiyâdır *Hâlisiyye*
 Yakınlık bürçuna ermiş girenler
 Gülistân-ı rızadır *Hâlisiyye*
 Fenâfillah bekâbillâh bulanlar
 Bilir, râh-ı necâdır *Hâlisiyye*
 Revâdır kim kavuştursun Hûdâ’ya
 Tarîk-ı Mustafâ’dır *Hâlisiyye*
 Muhabbet menba’ı dense sezâdır
 Gönüllerde safâdır *Hâlisiyye*
 Tarîk-i Hak nûmâdır, ârif olan
 Demez Hak’tan cüdâdır *Hâlisiyye*
 Muazzam bir nevâdır âlem içre
 Davûdî bir sadâdır *Hâlisiyye*
 Muhibbânı ibâdâta yöneltin
 Şerefbahş-ı likâdır *Hâlisiyye*
Hacı Ömer Hûdâyi reh-nûmâsı
 Tarîk-ı müntehâdır *Hâlisiyye*
Dede Osman Rehavî’den açılmış
 Nazargâh-ı Hûdâdır *Hâlisiyye*
 Binâ kilmiş *Ziyâuddin*, bu râhi
Necâti’ye atâdır *Hâlisiyye*” (*Necâti*, 2000a: 32).

Haydarizâde İbrâhîm Efendi, *Şeyh Saffet*’in çıkarttığı *Tasavvuf Cerîde-i Uzbûiyyesi*’nde *Dede Osman Avnî Rûhâvî*’nin mûşâdi *Abdurrahmân Hâlis el-Kerkûki*’nin biyografisini yazmıştır. Bu biyografi, makalenin yayım tarihinden sonra, *Hâlisiyye* kolu ve *Abdurrahmân Halis Kerkûki* konusunda yapılan bütün çalışmalar için temel bir kaynak olarak kullanılmıştır: “*Şeyh Ahmed Tâlibânî*’nin oğlu olan *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*, 1212 târihinde, *Kerkûk Kasabası*’nda, madde âleminin şerefini artırmış, 63 yıl yaşadıktan sonra değerli bir misâfiri olarak bulunduğu şu geçici dünyâya, 1275 târihinde vedâ ederek, yüce cennetlere giriş kapısı olarak kabul ettikleri, hakîkat feyzlerinin yeri olan dergâhında toprağa verilmiştir. Bu tasavvuf yolu silsilesinin kurucusu, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*’nin şerflî cedleri, *Tâlibânî Şeyh Mahmûd Hazretleri*’dir ki, yaşadığı asrın kutuplarından olan *Hintli Şeyh Ahmed*’den feyz almış tasavvuf yolunun tanınmış büyüklerindendir. Adı geçen aile, aslen *Zengine* aşiretinin reislerinden bulundukları halde *Kerkûk*’e bağlı *Tâlibân* köyünde oturmuş olduklarıdan dolayı *Tâlibânî* şöhretiyle tanınmışlardır. *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri*, nûru bütün âleme yayılan, *Hazret-i Muhammed*’e (*s.a.v.*) ait özelliklerden tam anlamıyla pay sâhibi olan kâmil ve âriflerden olması sebebiyle, sûfîlerin yüksek ve derin düşüncelerine daldıkları zaman, gayretinin büyülüğu ve mânevî halleri o kadar yücelirdi ki, lâhut âlemine ait hakîkatleri anlatan lisânları, *Ben öyle bir kuşum ki benim ötüşüm, her akşam ve seher vakti arşın dâmından gelir* diyerek, âriflere yakışan bir övünme ile şakir, bir olgunluk derecesine ve bir yüce makama yükseliirdi. Dostları ile bir mecliste sohbet esnâsında dahî, o kadar hoşgörülü, tatlı dilli, düzgün ve açık lisânlı olur, fikir ve vicdân hürriyetine o kadar sâhip bulunurdu ki, *Ey Urff! İyi ve kötü insanlarla öyle yaşa ki öldükten sonra, Müslüman seni zemzemle yıkasın, hintli yaksın ahlâk kuralını benimsediği her hâl ve davranışından anlaşılırdı*. Her sabah ve akşam, hakîkat yolunun dergâhının sofrasında, ihsânlardan kismetini alan birkaç yüz fakîrin arasında, Müslüman olmayan milletlerden dahî, bir çok ihtiyaç sahibi bulunurdu. Hattâ bir gün o fakîrların arasında bulunan bir Mecûsi gezginin, kendisine ait dînî töreni, dergâhın içinde yerine getirdiği, şeyhin bazı bağlıları tarafından görüлerek, hakkında, dergâhtan kovma ve azarlama gibi bir işe girişilmişse de, *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri* buna engel olmuştur. *Ifâdelerimiz çeşitli, senin*

hüsün ise tektir. Hepsı, bu cemale işâret ediyor. Hele soyluluk ve el açıklığında, *Nazar sahiplerinin yanında, Süleymân’ın mülkü hiçtir, belki Süleymân, mülkten âzâde olan kişidir* sözlerine tam uygun olup, onun yanında dünya ile ilgili mal ve süslerin zerre kadar üstünlüğü ve değeri yoktu. Çok kereler, iyilik ve bağış eteğini arayıp bulma ümidi ile, yüksek huzurlarına yüz süren ihtiyaç sahiplerine verecek para bulunmadığı zamanlar, dünyaya ilgisine sebep olarak gördüğü elbiseden bile vazgeçerek bağış buyururlardı. Bulunduğu, Hakk’ı bilme yolunun süslenme sebebi ve belki de tamamlayıcısı olan şiir sanatında dahî, son derece güçlü idi. Şiirlerinin toplandığı, *Hâlis Dîvâni* adlı kitabın okunup incelenmesinden de anlaşılacığı gibi, şiir sanatında en çok, *Mevlânâ Celâluddîn-i Rûmî*, *Nur Ali* ve *Mağribî* gibi tasavvuf ehli şairlerin en büyüklerinin tutukları yola bağlı kalmayı daha çok tercih etmiş olduklarıdan dolayı, inciler saçan şirleri baştan başa hakîkatîn manevî hazzı ile doludur. Bereket ve mutluluk sebebi olsun diye o nefis şirlerinden birkaç misra aşağıda verilmiştir: *Her nereye baksam, gerçek maksadım senin yüzündür, fakat gözyaşı ile dolu iki gözümde senin hâyâlinden başka bir şey bulamam. Hangi toprağa ibâdet maksâdiyla alımı koysam, taptığım ve maksâdım sen, varlığım ve secde ettiğim sensin, ister Mescîd-i Aksa’da, isterse, deyr-i ruhbanda olayım.* Geçenlerde, Bağdat’taki tekkesinde dünyadan göcen ve Osmanlıca’dı Nefî, Farsça’dı *Firdevsî* ve *Kââni* gibi usta şairlerin şiir sanatındaki güç ve kuvvetlerini, eserlerinde hakkı ile göstermeyi başarmış olan meşhûr şair *Şeyh Rızâ Efendi*, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri*’nin şerefli oğullarındandır. *Hazret-i Pîr*’in güzel söz söyleme sanatı, rahmetli *Şeyh Rızâ Efendi*’ye geçtiği gibi, fazilet ve irşâd makamı da, hâlâ hayatı olan ve soyu temiz çocukların yaşça ve faziletçe büyüğü ve en olgunu olan *Şeyh Alî Efendi Hazretleri*’ne nasip olmuştur. Allahu Teala, onun uzun ömrü ile Müslümanları faydalandırsın. *Muhakkak bu yavru da o aslandandır.* Şiir söyleyişindeki âşıklara ait incelik ve hoşgörülü güzelliği ile edebiyatçıları gerçekten kendisine âşık etmiş olan ikinci oğlu rahmetli *Şeyh Abdulkâdir Efendi*, *Hazret-i Pîr*’in dünyâ işlerine karşı hoş Görüşünün biricik temsilcisidir dense yeri vardır. Kısaca sözü, insanlık kitâbinin hangi bir sayfasına getirirsek, *Şeyh Abdurrahmân Hazretleri*’nin sıfatlanmış oldukları ahlâkla ilgili faziletlerini, hakkı ile açıklayabilmek imkânsız olması nedeniyle, kendilerinin hâkîkat âleminin ne kadar büyük bir kâmil eri olduğunu anlayabilmek için, zamanın âlimlerinin en ilerde bulunanlarından ve edebiyatçıların en büyüklerinden bulunan *Berzençli Kâdi Hüseyin*’in, *Abdurrahmân Hâlis Hazretleri* hakkında görüş ve duygularını açıklayıcı olmak üzere, *Kerkük’ten Süleymâniye*’ye yapıp düşüncelerini güzel ve noksansız bir şekilde dile getirdiği mektûbunun aşağıdaki paragrafını kendime delîl olarak alıyorum: *Gördüğümüzü Gördük! Tekkenin baş köşesinde bir pîr oturuyordu. Dervîşlik makâmında sanki bir emîr idi. Cemâlinden bir ışık saçılmış, yanındakiler o nûrla aydınlanmışlardı. O, baştan ayağa, Zühre yıldızı gibi nûrdur, sanki bütün sürürun özü odur. Derdi olan, eğer yüzünü görse, can ü gönülden sevince gark olur. Ay elinde bir kâse, onun dergâhında, onun dervîşleri gibi ışığını ondan alıyor. Bu gün dost düshân nezdinde ortaya çıktı ki, tâlibânın şeyhidir o.* (Necâti, 1985b).

Dede Osman Avnî Rûhâvî ile mûrsîdi Abdurrahmân Hâlis’în yaşadıkları zaman dilimi, doğumlari, irşad seccâdesine oturmaları ve vefat tarihlerine göre bir mütâlaa yaparsak şu sonuçlara ulaşabiliriz: Osman Avnî Rûhâvî’nin 1814 yılında Mevlid-i Halîl Dergâhında seccâde-i irşâda oturduğunu, şer’î sicil kayıtlarından bilâşek öğreniyoruz. Abdurrahmân Hâlis, 1797 yılında dünyaya teşrif buyurduğuna göre, Dede Efendi, irşâd makamına oturduğu zaman, Hâlis Hazretleri 17 yaşında idi. Yani babası Ahmed hayatı idî ve Abdurrahmân Hâlis henüz seccâde-i irşâda oturmamıştı. Burası çok mühim bir mevzûdur. Abdurrahmân Hâlis babasının emri ile başladığı Behçetü'l-Esrâr Tercümesini 1816 yılında yaklaşık 19 yaşlarında iken tamamladığını adı geçen eserin önsözünde belirtiyor. Babası Ahmed, 1780 tarihinde dünyâya gelmiş, 1809 da Kerkük’tे seccâde-i irşâda oturmuş, 1841 yılında bu fenâ âlemine vedâ etmiştir. Buradan Abdurrahmân Hâlis Hazretleri’nin, Dede Efendi’den 27 yıl sonra Kerkük’tे seccâde-i irşâda oturduğu sonucuna varabiliz. Hâlis’în, Kerkük’tे postnişîn olduktan sonra

geçen 17 yıl, Dede Efendi'nin de, Urfa'da postnişin olduğu dönemin içinde yer alır. Hâlis, 1858 yılında dâr-ı ukbâya göctüğü zaman 17 yıllık postnişînliği vardı. O yıl Dede Efendi ise postnişînliğinin 44. yılında idi. Sözün özü, Dede Efendi, Abdurrahmân Hâlis'i idrâk ettiği gibi, Hâlis'in babası Ahmed'i ve Dedesi Mahmûd'u dahî idrâk etmiştir. Abdurrahmân Hâlis Hazretleri'nin toplam meşîhat süresi 17 yıl, Dede Osmân Avnî Baba'nın toplam meşîhat süresi 70 yıldır ve bu 70 yıllık zaman dilimi, Abdurrahmân Hâlis Hazretleri'nin toplam 17 yıllık meşîhat süresini de içine almaktadır.

Kitâbu'l-Meârif fi Şerh-i Mesnevî-i Şerif, Dîvan, Behcetü'l-Esrâr Tercümesi, adlı eserler, Abdurrahmân Hâlis Kerkük'ün bilinen eserleri arasındadır. Celâluddîn-i Rûmî'nin *Mesnevî* adlı eserinin ilk on sekiz beytine yazılan Farsça manzûm şerhin Dîbâce bölümünün tercümesi aşağıda verilmiştir:

“Dîbâce: Bismillâhirrahmânirrahîm. Hamd, kuds ve azametinin idrâkinden bilginlerin akıllarının âciz kaldığı Allah'a mahsûstur. Salât ve selâm, yaratılışlarının gayesi Allahu Teâla'ya kulluk olan bütün insanlara ve cinlere gönderilmiş efendimiz Muhammed'in ve tertemiz olan âilesinin üzerine olsun ki onlar, Resûlullah'ın sohbetinin ve ünsiyetinin bereketinden güzel ahlâkî kendilerinde topladılar. En güzel ses, âriflerin bülbüllerinin en güzel şakıyanları, aslı vatanlarına duydukları özlem ve şevkin sırrından, beyân ilminin gül bahçesinde çikardıkları sestir. En hoş nevâ, Allahu Teâlâ'nın birlik sıfatının bahçesinde kanat çırpan o saf ruhların işâretlerindendir. Övgü o pâdişaha hamd o şahlar şahına mahsustur ki âlemin bütün zerreleri baştanbaşa onun güzellik ve azamet sıfatının nûrundan parlamakta ve onun varlık nûrlarının parıldıkları, her zerrede ışık saçmaktadır: “Allah, arzin ve semâvâtın nûrudur.” Ve onun birlik âyetlerinin şimşekleri, yaratılmışların hakikatlerinin levhalarında çakmaktadır. Şî'r: “Onun için her şeyde bir âyet vardır. O âyetler, onun vâhid olduğuna delalet eder.” Âlim olan o Allah ki kendi kendine nazar buyurdu, mutlak birligini ve sonsuz tecelli yerindeki kemâl sıfatını ve güzel isimlerini olduğu gibi müşâhade etti ki: “Allah kendisinden başka ilâh olmadığına şahiddir.” Kâdir olan O Allah, kendisine has rahmeti sebebiyle hiçbir şeyi, yaratılanların şekil perdelerinin varlığı ile mahrûm ve perdeli bırakmadı ki: “Rahmetim her şeyi kuşatmıştır.” Sonsuz salât ve selâm, Allahu Teâlâ'nın Mukaddes Zâtı'nın nûrunun tecellî yeri ve Allahu Teâlâ'nın bütün sıfat ve isimlerinin aynası olan, peygamberlerin sonucusu Muhammed Mustâfâ sallelahu aleyhi ve sellemiñ ve âilesinin ve kendisine tabi olanların ve onun safında yer alanların üzerine olsun ki, her biri Resûlullah (a.s.) ile yüz yüze olduklarından velâyet ayları, nübûvvet güneşinin ışığından nurlarını alıp kemâl derecesine ulaştılar ve velâyet bayrağını yükselttiler.

Bundan sonra bil ki: Kerkük'ün Tâlibân beldesinden Yüce Kâdirîyye yolunun hizmetçisi Şeyh Mahmud'un oğlu Şeyh Ahmed'in oğlu işlerini Allahu Teâlâ'ya havâle eden kendi nefsini her şeyden aşağıda gören, Allahu Teâlâ'nın lutûf, kerem ve rahmetine muhtaç Abdurrahmân Hâlis, Ezel Meclisi'nden dünya hayatına, dünya hayatından âhiret hayatına kadar, kalbinde dervişlerin muhabbet ateşini, başında onların sevdâsının sevdâsını taşımakta, onların risâle ve kitaplarından manevi bilgiler araştırıp mânâlarından istifâde etmeyecekti. Ve velîlerin sultânı Hazret-i Gavsü'l-Âzam Muhyî'd-Dîn Abdu'l-Kâdir Cîlî'nin (Allahu Teâlâ sırrını mukaddes kılsın ve ondan razı olsun) dergâhındaki dervişlerinin gönüllerinin yönelmesi bereketi ile marifetler ortaya çıkıyor, o mânâlar, lafız bulutlarından berku'l-Lâmî gibi parlayıp, yüz gösteriyor, cehre açıyor. Hazret-i Gavsü'l-Âzam Muhyî'd-Dîn Abdu'l-Kâdir Cîlî'nin (Allahu Teâlâ sırrını mukaddes kılsın ve ondan razı olsun) kudsîlik kokusu taşıyan sözleri, onun manevi derecesinin yüceliğinden ve her durumda mülk ve melekût âlemindeki tasarrufundan haber veriyor. Şî'r: “Evvelkilerin güneşi battı kayboldu, bizim güneşimiz ebedi olarak yüce felekler üzerinde kalacak ve batmayacak.”

1250 (hicri, kameri) yılının bahâr mevsiminde, cennet huylu dervişlerin meclislerinde Mesnevî-i Mânevî'den söz geçti ki, o Mesnevî'nin, Farsça'da Kur'ân olduğunu söyle buyurdular. "Mevlâna'nın Mesnevî-i Mânevî'si, Farsça'da Kur'ân'dır. Ben o yüce şahsiyetin peygamber olduğunu söylemiyorum, fakat kitap sahibidir." Ve her biri bu fakîr ve hakîre emrettiler ki; *çün, herkes onun mârifetlerinin gül bahçesinden bir gül dermiş, bir koku almıştır, sana da onların himmetlerinin bereketi ile, o gülden bir berk, o külâhtan bir terk ulaşmıştır. Eğer onun mânâlarının bâkirlerini, gizlilik ve saklılık halvethânesindenn açıklık sahasına çıkarırsan, ibrişim üzerinde dizilmiş, mânâları kapalı düğümler gibi olan o beyitlere manzûm şerh yazmaya uygun vakit gelmiştir.*

Her ne kadar benim mevkî ve gücümün derecesi bu büyük işe ve bu şerefli işe başlamak için kusurlu ve eksikli göründü ise de, onların emrine uyarak ve işaretlerine itâat ederek yine onların himmetinin güçlendirip yön verdiği dirâyetimle, Mesnevî'nin birinci cildinin evvelindeki 18 beyti şerh ettim ve başlamadan önce bir mukaddime yazdım. O mukaddime, neyin yanıp yakılmasını, ilâhî feyzlerin coşkunluğunu anlatmaktadır. Başarı Allah'dandır.
(Necâtî, 1985a: 3-11).

Hâlis Dîvâni'nda bulunan Farsça gazellerin tercümelerinden örnek:

Burası, evliyâ burçlarının ayı olan Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) makâmıdır. Burada, Hûdâ'nın Zâti'nın kudret güneşinin nurları parlar. Abdulkâdir Geylânî'nin (k.s.) nefesinin, Hz. İsâ (a.s.) gibi Rûhu'l-Kuds ile kuvvetlendirilmesi imkânsız değildir. Çünkü Abdulkâdir Geylânî (k.s.), Hz. Mustafâ Aleyhisselâm'ın dîninin güçlendiricisi idi. Onun irşâd ışığı, imkân karanlığının gecesinde, Hak yolunun yolcularına, yol göstericidir. Onun hüküm ayı, sonsuza dek, tutulmaz. Çünkü o ay, ışığını, yaratılmışların en hayırlı olan Muhammed Aleyhisselâm'a has olan güneşten almaktadır. O, açılan kudret elidir. Kuvveti, Kâdir olan Mevlâ'dandır. Onun elinin kabzasında, âlem kanatsız ve ayaksız serçe kuşu gibidir. Ne zaman ki onun güneşî, velâyet burcundan doğdu, her velînin keşif ayı, o güneşin ışığında sâha yıldızı gibi kayboldu. Onun kerâmetleri tevâtür hâline ulaştığından, her kim ki onu inkâr ederse, enbiyâyı inkâr etmiş gibi olur. Onun fermâni karşısında, Hâkan, hâkir bir köledir. Onun ihsânının kapısında, Kayser, hâkir ve fakîrdir. Onun cömertlik sofrası her muhtâca açılmıştır. Onun himmetinin makâmi, şâhin ve yoksulun sıçınacağı yerdir. Celâl tecellîsinin nûrlarına, onun rûhundan başkası tahammül edemez ki onun kuvveti, Mustafâ Aleyhisselâm'ın feyzindendir. Süt emme çağında oruçlu bulunması, akıl sâhipleri nezdinde, onun şanının yüceligine, çok parlak bir delildir. Ey Pâdişâh! Senin lütuf feyzini *Hâlis*'in gönlüne dök ki, O, bütün varlığı ile sizin dergâhınızın kölelerindendir" (Necâtî, 1985a: 14).

Hâlis Dîvâni'nda bulunan Farsça rubâîlerin tercümelerinden örnek:

"Eğer bir gönül sahibi isen gönül kâbesini tavâf eyle, Mânâ kâbesi gönüldür, sen onu toprak sanma! Yürüyerek bin hac yapsan, Bir nefes bir bîçâre gönlü ele getirmene erişmez" (Necâtî, 1985a: 21).

Hâlis Dîvâni'nda bulunan Türkçe gazellerden örnek:

"Şâh-1 iklîm-i velâyettir gürûh-1 Kâdirî
Râh-1 aşkta, zü'l-kerâmettir gürûh-1 Kâdirî
Cümle erbâb-1 tarîkat bûlbûl-1 şûrîdedir

Anlara bâğ-ı letâfettir gürûh-ı Kâdirî
 Dâmenin tutmuş bular Sultân Abdülkâdir’ın
 Mazhar-ı lutf u hidâyettir gürûh-ı Kâdirî
 Gavs-ı Muhyiddîn ihyâ eylemiş dîn-i nebîyi
 Revnâk-ı dîn-i risâlettir gürûh-ı Kâdirî
 Küntü kenzen kapısını men aref miftâh ile
 Feth iden şâh-ı velâyettir gürûh-ı Kâdirî
 Dâhil ol var ol gürûha bî-teemmul Hâlisâ
 Sâhib-i emn ü emânettir gürûh-ı Kâdirî

Kâdirî topluluğu velâyet ülkesinin şâhidir. *Kâdirî* topluluğu aşk yolunda kerâmet sâhibidir. Cümle tasavvuf ehli, aşk elinden hâli perişân bülbüllerdir. *Kâdirî* topluluğu onlar için hoş bir bağdır. Bunlar *Sultan Abdülkadir*’ın (k.s.) eteğini tutmuşlar. *Kâdirî* topluluğu hidâyet lütfuna erişmişlerdir. *Gavs Muhyi’d-Dîn* (k.s.), *Nebi*’nin (a.s.) dînnini ihyâ eylemiştir. *Kâdirî* topluluğu, risâlet dîninin parıldısıdır. *Kâdirî* topluluğu, ‘*Küntü kenzen*’ kapısını, ‘*Men aref*’ anahtarı ile açan velâyetin şâhidir. Ey *Hâlis!* Hiç düşünmeden, o topluluğa var dâhil ol! *Kâdirî* topluluğu emîndir ve emânete sâhiptir” (Necâtî, 1985a: 32).

Hâlis ’in *Behcetü ’l-Esrâr Tercümesi*’nden bir bölüm.

“Bazı meşâyihin, o Hazretin zuhûrunu ve ‘Bu ayağım bütün evliyânnın boynu üzerindedir’ sözünün ondan sâdir olacağını önceden haber vermeleri bahsi: Dakika-sincân-ı ehbâr-ı evliyâ, şeyh-i kibâr ve mûrşîd-i büzürkvâr, mâlikiyûl mezheb, Zeynû’d-Dîn Ebu’l Hasan Ali İbnü Ebi Muhammed bin Abdillah bin Ebi Bekir bin Ebi Tâlib el Mağribî el-Havâsîrî’den ki mevlîdi ve mahâl-i terbiyesi Kâhire-i Mısır ve Künyesi İbnü’l-‘Alâ idi, rivâyet eylemiştir ki: Şeyh-i Müşarunileyh Hazretleri buyurmuş kim bâzı meşâyih ve fukahâ ki biri Şeyh Ebûbekir Şîblî’dir ki menşei belde-i hûdâdiyyedir, buyurmuşlar ki: ‘bir gün Şeyh Ebûbekir Havâzin Hazretleri, meclisinde bâzı evliyâların zikrin ederken evâhir-i kelâmda, zaman-ı müstakbelde acemden Abdülkâdir nâmında bir kimesne zuhûr edüp meskeni Bağdat olarak o denlü bârigâh-ı ehadiyyete mütekarrib ve Cenâb-ı Risâlet-meâb sallellahu aleyhi ve selleme manzûr ve müntesib ola ki ‘Bu ayağım, bütün evliyânnın boynu üzerindedir’ tekellümüne taraf-ı Rabb-i Celîl’den me’mûr olup eyyâm-ı saâdetinde kâin âmme-yi evliyâ emrine inkîyâd ederler’ deyu buyurmuşlardır (Necâtî, 2000b, 4-9).

“Bir cemâat-i nûcûm-ı hûdâ ve e’lâm-i pîşvâ kaddesellahu Teâlâ esrârahum, o meclis-i behîst enîste, ustâd-ı hikemâmûz Cenâb-ı Abdülkâdirden sebekhân-ı ilm-i ledün ü mecmûadan mezâyâ-yı emrkün olmakta iken, neş’e-i sahbâ-yı sâğar-ı tecellîden nâşî bâlâ-yı minberde Cenâb-ı Gavsiyyetpenâh’dan na’râ-i ‘kademî hâzihî alâ rakabet-i küll-i veliyyillâh’ sâha-i pîra-yı sudûr olmakla, fi’l-Fevr Şeyh Hîtî kim emâme-i sübha-i huzzâr-ı meşâyih idi, yerinden pûrtâb-ı şevk olarak mânende-i duâ-yı müstecâb bâlâ-yı minbere suûd idüp kadem-i mübârek-i cenâb-ı Şeyhi kim gubârî mütemennâ-yı efsur-i pâdişâhâne idi, kûrsî-i rakabesi iderek zeyl-i saâdetmeâblerine teşebbüs eyledikte, kâffe-i evliyâ bu tarîk-ı tetâbi’ ile zemzeme-i sübâ-ı ‘tellâhi lekad âserakellahu aleynâ’ olarak kerden-i itâatlerin zîr-i pâ-yi çerhsâ-yi Hazret-i Şeyh’e best eylediler” (Necâtî, 2000b, 11-12).

Urfa’da, Abdurrahmân Hâlis’in bağılılarından birisi de mutasavvîf şâir Sâkip Efendi’dir. O, Sâkıbiyye Vakfiyesinde, mûrşidinin Abdurrahmân Hâlis olduğunu belirtir ve “îrşâd yolunun mûrşîdi, velâyet semâsının ayı, kerâmet münîrinin bedri, ârifîyyet zümresinin onde geleni, mecmûâ-yı fazîlet, kîblegâhim ve âgâh mûrşidim” (Kurtoğlu, 2015) diyerek ondan övgü ile bahseder. Bu vakfiyeden anlaşılan, Şeyh Sâkip’ın, medresesini kendisine intisâblı olduğu

Sultânu Külli'l-Evliyâ Hazret-i Şeyh Abdülkâdir Geylânî Efendimiz'in himmeti ile vücûda getirmiş ve bu bağlılığın da mürşid-i âgâhim dediği Ziyâuddîn Şeyh Abdurrahmân Hâlis vâsitası ile gerçekleşmiş olduğudur.

Netîce olarak, Urfa'da Hâlisiyye kolu Sâkîbiyye Medresesi'nin inşâsına önce de var olduğu, Şeyh Sâkîb'in Hâlisiyye kolunu doğrudan Abdurrahman Hâlis'ten ahz ettiği, Abdurrahmân Hâlis'in seccâde-i irşâda oturmasının akabinde, Şeyh Sâkîb gibi, Urfa'da pek çok zevâtın bizzat Abdurrahmân Hâlis'den ders aldığı, Osman Avnî Rehavî'nin bu esnâda Mevlîd-i Halîl Dergâhında 27 yıllık postnişînliği bulunduğu cihetle, ehl-i tarîkin mâlumu olduğu üzere pek tabîî olarak Abdurrahmân Hâlis'e intisâbinin halîfe olarak gerçekleştiği, elyazması silsilenâmelerden ve silsilelerde adı geçen zevât-1 kirâmin doğum, irşâda başlama ve vefât tarihlerinin mukâyesesinden, Abdurrahmân Hâlis ile Dede Efendi arasında bir başka zâtın bulunmadığı, Dede Osmân Avnî'nin Abdülkâdir Geylânî'ye üçüncü bir koldan bağlanarak Tarîkât-1 Aliyye-i Kâdiriyye'de evc-i kemâle ulaşıp, uşşâk-1 Hûdâ'nın ma'nevî susuzluğunun gideren muazzam bir feyz pınarı mesâbesinde, Anadolu'da Yüce Kâdiriyye yolunun neşv u nemâ bulmasına cehd ü gayret gösterdiği sonucuna varılabilir.

Onun hakkında pek çok mutasavvif, şîirler yazmıştır. Urfalı Mutasavvîf Şâir Bikeszâde Hulûsî bir şîirinde şöyle der:

Kutb-i âlemdir demâdem, Seyyidî Osman Dede
 Nur-i âzâmdir demâdem, Seyyidî Osman dede
 Zâhir u bâtin, yanında bir kuneydil içredir
 Ana alemdir demâdem, Seyyidî Osman Dede
 Nefsini âleme ahkâr gördü öyle zât iken
 Seyr-i ekremdir demâdem Seyyidî Osman Dede
 Hem kerâmet hem velâyet hırka-yı pûşundadır
 Derde merhemdir demâdem Seyyidî Osman Dede
 Kıl kanâat ey *Hulûsî* sana şefidir o zât
 Kutb-i âlemdir demâdem Seyyidî Osman Dede

(Alpay, 1986: 43)

1845 de Urfa'da doğan ve 1915 yılında vefat eden **Şair Şeyh Halid**, bir murabbasında şöyle der:

Genci gamda kaldı bu Halid yine zâr u hazîn
 Yetmedi maksuda hayfa kim eder ah u enîn
 Dede gelmiş yüz sürüp dergâha bu kemter kemîn
 Kıl mürüvvet el guyâs ey bahri eltâf-1 kerem

Urfa'lı Şair Kıratoğlu Emin'in (ö.1934) Bir Murabbâsı:

Makâm-1 pâk-1 ceddü'l-enbiyâ eşref-mekândır bu
 Usât-1 ümmet-i merhûmeye dâru'l-emândır bu
 Edeble ser-fürû et kim makarr-1 kudsîyândır bu
 Velîler mecmâ'a hem mehbît-i kerrûbiyândır bu
 Gözün aç âyet-i "yâ nâri kûni" emrin idrâk et

Iraq ol gill u gışdan merd isen dil-hânesin pâk it
 Gubâr-ı âsitâna yüz sürüp her dem özün hâk et
 Mahall-i lihye-i pâk-i habîb-i ins ü cândır bu
Tarîk-i Kadîrî âyînidir evrâd u ezkâri
 Kulûb-ı sâlikâna cân bağışlar feyz-i envâri
 Bu dergâha gulâm olmak degildir herkesin kâri
 Makâm-ı cedd-i pâk-i hazret-i fahr-i cihândır bu
 Bu hâke evliyâ mecmû'ası dense sezâ ey cân
 Kim olmuş hâkine **Abdâl Muhammed** sîdk ile mihmân
 Husûsan **Mûrşid-i Şehr-i Ruhâ** geldi **Dede Osmân**
Dede Eyyüb içinde bir mu'allâ âsitândır bu
 Tavâf et çıkışma ey züvvâr Beytu'llâh-ı sâñîdir
 Kim anın kethûdâsı Ka'be-i ulyâyi bânîdir
 Eminâ mâsivâya verme dil zirâ ki fânîdir
 Gubâr-ı hâkine yüz sur gülistân-ı cinândır bu

3.1.3. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Hâlfeleri (Halîl Hâfız Rûhâvî, Mustafâ Ayntâbî, Mustafa Hısn-ı Mansûrî ve Ömer Hüdâyî Kövengî)

Halîl Hâfız Rûhâvî, 1832 de doğmuş 1907 yılında vefat etmiştir. 1880 tarihinde Mevlîd-i Halîl Câmisi'ne imam olarak atanmıştır. Halîl Hâfız Rûhâvî'nin, irşâd izni talep ettiği dilekçesinde, Dede Osmân Avnî Rûhâvî ile ilgili önemli bilgiler yer almaktadır. “..Halep Vilâyeti’nin Urfa Şehri’nde Halîlürrahmân Gölü civârında, Vakıflar Bakanlığı’na bağlı Mevlîd-i Halîl Aleyhisselâm Tekkesi vakfindan karşılaşmak üzere, yıllık 1500 kuruş vazîfe ile beratsız olarak, eskiden beri uygulandığı şekilde, irşâd vazîfesini icrâ eden, hulefâ-yı tarîkat-ı âliyeye-i Kâdiriyye'den, ibâdet ve takvâda yücelen büyüklerin meşhûrlarından, yetmiş yıldan beri zühd ve takvâ yolunda varlığını fenâ kılmış, Dede Eyyüb Efendi Oğlu Ebdal Muhammed Efendi Oğlu Mevlânâ Dede Osman Efendi Hazretleri Allah onların sırlarını mukaddes kilsin...” (Karakas, 1996: 44-45).

Hâfız Halîl, bu dilekçesinde, Dede Efendi'den ilim tahsîl ettiğini ve seyr u sülük yaptığını, yüce bir meclîs huzurunda imtihâna tâbi tutulduğunu, bu meclisteki âlimler ve meşâyi hin kendisine

ilmî ve tasavvufî icâzet verip irşâda ehil olduğunu belgelediklerini belirtmektedir. Bunun üzerine, bir fermanla, Dede Efendi'den maddî ve ma'nevî ilimleri tâhsîl eden Halîl Hâfız Ruhâvî, Mevlîd-i Halîl Aleyhisselâm Dergâhi'nin postnişînliğine resmen atanmıştır.

Ayntâbî Mustafa, 1921 yılında, Hâfız Halîl Rûhâvî'den on dört yıl sonra vefât etmiş, Mevlîd-i Halîl Dergâhi avlusundaki küçük kabristanda, Hâfız Halîl Rûhâvî ile aynı kabre defnolunmuştur. Bu zâtın zikir meclisleri Ayntâbî'de varlığını sürdürmektedir. *Gaziantep'te yok edilen câmiler* adlı eserde, târihî Deveci Mescîdi'nin aynı zamanda, Dede Osmân Avnî'ye bağlı bir Kâdirî dergâhi olduğu ve Kuşadalı İbrâhîm Halvetî'nin Antepli halîfesi Aydî Baba'nın yeğeni Arap Baba'nın, Dede Osman Avnî Baba'ya bağlı olup bu dergâhta irşâd görevini yürüttüğü belirtilmektedir. (Şâhiner, 1995: 51). Arap Baba'nın, Ayntâbî Mustafa ile ilgisini tespit edemememize rağmen, Dede Osman Avnî Baba'nın irşâd halkasının Gaziantep'te ki bir uzantısını oluşturduğu kesindir.

Seydî mahlası ile 401 beytten oluşan bir *mevlûd* yazan Seyyid Muhammed Ali Rîzâ'nın, Mustafa Baba'nın (k.s.) bağılılarından olduğu anlaşılmaktadır. Eserin istinsah tarihi 1342 (1924) yılı yani Mustafa Baba'nın vefâtından 3 yıl sonradır. Eser, Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Koleksiyonu 7161/1 numarada kayıtlı olan 169 varaktan oluşan bir yazmanın 1a-10b varakları arasında yer almaktadır. Eserin 11a nolu varakında müellif hakkında bigi verilmektedir. *Turuk-i Âliyye-yi Kâdiriyye'den mezun Gaziyat tab Vilâyetinden eimme-i silk-i kurradan İmam Şeyh Seyyid Muhammed Ali Rizâ esrâr-i rahmetullah aleyhi 'l-Bâri hakîrin dâd-i Hak'la meydana getirdiği ásâr-i feyzmedârlarıdır 1342*. Adı geçen eserde mevlûd metninden sonra 1 ilâhî ve *geldim* redifli 2 gazel bulunmaktadır.

Şeyh Osmân Dede'ye himmete geldim
Hâlimi arzı ben hâcete geldim
Görmüşem çok cefâ rakîb elinden
Yüz çevirip şeyhe hizmete geldim
Şeyhimin izine gitmek isterim
Gayrıdan geçmişem vahdete geldim
Urfadır şeyhimin merkad-ı pâki
Yüzümü sùrmeye devlete geldim
Koymuşam meydana bu cism u seri
Virmeğe cânimî Hazret'e geldim
Seydî'yem mürşîdim seyyidü'l-Pîrân
Görmeye ben onu halvete geldim

Pervâneyim nâra yanmağa geldim
Bülbülüm gülzâre konmağa geldim
Mûrşîd-i kâmil Şeyh Mustafâ Baba
Mâsivâdan ana yunmağa geldim
Varlığım terk idip olmuşam uryân
Şeyhime nâmeler sormaşa geldim
İçmişem çün mey-i zü'l-Celâlî'den
Şeyhimin destinden kanmaşa geldim
Girmişem meydâne al kan olmaşa
Şeyhime ben anı tanmaşa geldim
Mûrşîdin bahrine olmuşam ȝavvâs
Soyunup ol bahre banmaşa geldim
Yüz sürdüm şeyhimin hâk-i pâyine

Çevresine anın konmağa geldim
Seydîyem Şeyh Mustafâ'nın bendesi
Cân virup cânâni bulmağa geldim

Hısn-ı Mansûr, Adiyaman İlimizin eski adıdır. Sarı Şeyhoğlu ismi ile anılan Hısn-ı Mansûrlu Mustafâ Baba (1839-1920), Adiyaman'da Hoca Ömer Mahallesi Câmisinde imamlık yapmıştır. Hoca Ömer Mahallesinde bulunan Hasan Mekkî türbesinde medfûndur. Hısn-ı Mansûrlu Mustafâ Baba'ya bağlı Besni İlçesi Kâdiriyye Dergâhı'ndaki silsile-i şerîfede, Osman Avnî Rûhâvî'nin, Abdulkâdir Geylanî'ye üçüncü bir koldan intisâbinin Muhammed Sa'dî el-Ezherî el-Hamevî el-Kâdirî vâsıtası ile gerçekleştiği görülmektedir.

260 Nolu Adiyaman şeri sicilinin muhtelif yerlerinde Sarı Şeyhoğlu Şeyh Mustafa Efendinin ismi geçmektedir: "...Hoca Ömer mahallesi ahâlîsinden ve teb'a-yı devlet-i müşârûn-ileyhâdan Sarı Şeyhzâde Ömer Efendi bin Şeyh Mustafa Efendi...", "...Hoca Ömer mahallesi ahâlîsinden ve teb'a-yı Devlet-i Âliyyeden Sarı Seyhzâde Osman Efendi ibn-i Seyh Mustafa Efendi...", "...Hısn-ı Mansûr kazasının Hoca Ömer mahallesi ...mahalle-i mezkûre imamı Seyh Mustafa ibn-i Sarı Seyh...", "...Hısn-ı Mansûr'un Hoca Ömer mahallesi sakinlerinden zatı mahalle-i mezkûre ahâlîsinden Osman Efendi bin Seyh Mustafa Hoca Ömer mahallesi imamı Mustafa Efendi ibn-i Sarı Seyh...", "...aslen Hoca Ömer mahallesi halkından olan ve Sarı Seyhzâde Osman Efendi, Seyh Mustafa Efendi ...", "...Adiyaman'ın Hoca Ömer mahallesi...imamı Seyh Mustafa...", "...Adiyaman'ın Hoca Ömer mahallesi halkından Seyh Mustafa oğlu Osman Efendi...", "...Hoca Ömer mahallesi imamı Mustafa Efendi..", "...Hoca Ömer mahallesi imamı Seyh Mustafa Efendi..." (Kanadıkırık, 2005) ibârelerinden, Hısn-ı Mansûr'lu Mustafa Baba'nın, Hısn-ı Mansûrda bulunan Hoca Ömer câmisinin imâmi olduğu, *Sarışeyhoğlu Şeyh Mustafa* nâmiyla isimlendiği, Ömer ve Osmân isimli çocukların bulunduğu anlaşılmaktadır.

Kövenkli Ömer Hüdâyî, Dede Osmân Avnî Rûhâvî'den ahz ettiği Kâdiriyye ekolünü Anadolu'da intişâr ettiren evliyânın büyüklerindendir. Elazığ'ın Kövenk köyünde medfûndur. Halîfelerinden Muharrem Hilmî, Hüdâyî'nin Tercüme-i Hâli ile Menâkîb-1 Celîlelerini söyle anlatır: "Hacı Ömer Hüdâyî Baba (k.s.), çok zikir yapmaya ve huzûr-1 karara o kadar sa'y ve ikdâm eylemişti ki tasarrufât-1 hâsse-i Rabbâniyyeye mazhar olmuş, *Kâdir ve Kayyûm olan Allahu Teâlâ*'nın vehb etmesi yolu ile feyzyâb olarak ledün ilmlerinin kapılarını açmış olmakla, *Nebî Hızır Aleyhisselâm* ile mânen görüşmüştür, Merv'de *Ebâ Muslim Teberdar*'da, *Hızır aleyhisselâm* ile zâhiri mülâkata vaad ile emr u işâret alarak hemen Merv'e doğru yola çıkıp Merv'e ulaştıkları zaman, *Hızır Aleyhisselâm* ile zâhiren görüşme şerefi ile müşerref olup, esnâ-yı ifâzada *Hızır Aleyhisselâm*, Cenâb-1 Şeyhin (*Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın*) fem-i saadetlerine (mübârek ağızlarına) bir nefha üflemiş olmakla ledünne ilim kapılarının mânen açılması günbegün hâsil olmuştur. Dergâhına hergün yaklaşık ikiyüz-uçyüz civarında ziyaretçi ve sâlikan gelip sohbetlerinden istifade ederlerdi. Herkesin haline göre kelâm eder, katı kalbleri yumuşatır, *Hakk'a* (c.c.) çekerdi. *Hacı Ömer Hüdâyî, Arapkirli Ömer Ruhâni'den hilâfet aldıkten sonra da ziyaret ve hizmetlerine, Ömer Ruhâni'nin irtihallerine kadar devam etmişlerdir.* Hacı Ömer Hüdâyî Baba, seyahat ettiği zamanlarda Hac etmiş ise de, Arapkirli Ömer Ruhâni Baba'nın ona halîfelik vermesinden sonra, yetişirdiği birkaç arkadaşı ile tekrar

hacca gidip hacdan dönerken sâdât-ı kirâmdan ve mürşid-i ızâmdan, üstâzü'l-küll fi'l-küll olan kutb-i zamân fi dâire-i imkân, şeyhu's-şuyûh mevlâna ve melceinâ eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Ruhâvî Hazretleri ile görüşmüştür ve nezd-i devletlerinde birkaç gün ikamet etmiş ve o esnâda Kutb-i Müşârûnileyh tarafından bir iki teveccûh etmekle vârid olan manevî emir üzerine, Cenab-ı Şeyh'e, Tarîkat-ı Kâdirîyye'den hilâfet verip adı geçen kutb hırkasını, Cenab-ı Şeyh'e giydirip Kâdirî tarîkâtını yürüttemek suretiyle irşâda memur edip Harput'a göndermiştir" (Necâti, 2000a: 25).

Kövenkli Hacı Ömer Hüdâyî'nin, *Dîvân* ve *Vasiyyetnâme* adlı iki eseri bulunmaktadır. Bu eserler, Muhammed Hilmî'nin el yazmaları halinde günümüze kadar ulaşmıştır. *Vasiyyetnâmenin* el yazması ikinci bir nüshasının aslı, Hacı Mustafa Hayri Baba Elyazmaları Arşivinde mevcut olup bir kopyası, Kövenk'te Külliye-i Hüdâyî'de sergilenmiştir.

Hacı Ömer Hüdâyî'nin Dîvânındaki şiirler, ilâhî aşıkın yoluna işaret eden, Hak (c.c.) yolcularının yapması gerekenleri ve onların hallerini beyân eden hikmetli sözleri içerir. O'nun, Abdulkâdir Geylânî'ye seslenen bir şiirinin sâdeleştirilmiş hâli şöyledir:

"Yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Ben, sana bağlandım, senin yoluna girdim. Sen, benim elimden tut, destgîrim ol yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Ah! Ne kadar çalıştım ise, kabr-i şerîfîne söz söylemeye, bir yol bulamadım, bir çârem olmadı. Ne edeyim! Ayrılığının derdini çekmeye takatim kalmadı. Sen, benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Gerçek âşiklar, Allahu Teâlâ'nın sevgisinden başkasını ne etsin. Senin bu mübârek yoluna girenler mânaâleminin inci ve mercanlarını toplarlar, Allah Teâlâ'nın sevgisini elde ederler. Çünkü Senin bu mübârek yolun, tâ merdlerin pâdişâhı olan İmâm Aliyyü'l-Mürtezâ'ya (k.v.) ulaşır. Sen, benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Ey Hak yolunun yolcusu! Allah Teâlâ'nın emrinden gâfil olma, o emirleri yerine getir. Dünya işlerine de fazla dalma. Bu mübârek yola aşksız olarak girenler, yolda birer birer dökülür, Allah Teâlâ'ya vuslat edemezler. Bu yolda aşk gerektir. Bu mânevi yolda, yol kesen harâmiler vardır, bazı yolcuların bütün mânevi kazançlarını alıp giderler. Sen, benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Ey tâlib! Bu sözlerim gerçekdir, buna inan! Âhiret âlemine göçme vakti yaklaştı, bu gaflet uykusundan uyan artık! Bu mübârek yolun eşiğine baş koyanların, kalblerinden dünyâ sevgisini çıkarıp atması gerekdir. Sen, benim elimden tut, yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî! Varsın, isteyen cennet arzusu ile Hakk'a kulluk yapsın. Benim kulluktan maksadım ise Allahu Teâlâ'nın Dîdârı'nı ve Cemâli'nı müşâhade etmektir. Sen, benim elimden tut, destgîrim ol yâ Hazret-i Abdulkâdir Geylânî" (Necâti, 2000a: 28).

Kövenkli Hacı Ömer Hüdâyî'nin Aruz vezninin *mefâîlüün/ mefâîlüün/ mefâîlüün/ mefâîlüün* kalıbı ile yazılan kitâbesinde:

*Dedim târih vefâtına dü çeşmîme dolan kanla
Mukîm-i cennet-i ulyâ ola yâ Râb Ömer Baba*

mîsraları ile, vefât tarihi olan 1322 yılına tarih düşürülmüştür.

3.1.4. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Vakfettiği Kitaplar

Dergâh içerisinde İbrâhim Aleyhisselâm'ın doğduğu mağaranın bitişliğinde, Dede Osman Avnî Ruhâvî'ye ait tesbîh, külâh, tâc, keşkûl, sancaklar, şamdanlar, muînler, yazma Kelâm-ı Kadîm'ler, Gülşehrîli Âşık Paşa'nın *Garibnâme* adlı eseri sergilenmiştir. Âşık Paşa'nın

Garibnâme'si üzerinde yaptığımız tetkikte, hâsiye kısmında, aşağıda sâdeleştirerek verdiğimiz şu önemli vakıf kaydına rastladık: “*Bu kitâbi, nebîlerin atası İbrâhîm Aleyhisselâm Makâmi'nin hizmetçisi olan, Ruhâvî Şeyh Dede Osmân, Cenâb-ı Hakk'in rızası için Mevlîd-i Halîl Medresesi'ne vakfetmiştir. Bu kitabı okumak isteyen bundan alikonulmamalıdır. Bu kitabın buradan dışarı çıkarılabilmesi için kuvvetli bir rehin ve kefil gerekir*” yazılıdır. Âşık Paşa, mîlâdî 1272 yılında Kırşehir'de doğmuştur. Yine mîlâdî 1332 tarihinde Kırşehir'de vefat etmiştir. O devirde Kırşehir'in ismi *Gülşehridir*. Âşık Paşa'nın Türkçe olarak yazdığı 10592 beyitten meydana gelen *Garibname* adlı eseri, en dakîk tasavvufî konuların Türkçe ïzâhını yapar. Eser on bölümden meydana gelmiş her bölüme on tasavvufî kıssa konulmuştur. Dergâh'ta bulunan nûsha, Kerkük'lü Hasan İbn-i Dervîş'in, Hicrî 969 tarihli el yazmasıdır. Ramoy Sofî'nin Hicrî 1286 tarihli elyazması Kur'ân-ı Kerîm'i, Hâfız Abdulkerîm Feyzi bin Mustafa Erzincânî'nin (*Culhazâde*), Hicrî 1251 tarihli El Yazması Muhammediyye kitabı, Elyazması başka bir Kur'ân-ı Kerîm, Ömer bin Muhammed'in Hicrî 1255 tarihli el yazması Umdatü'l-İslâm kitabı da dergâhda sergilenen eserler arasındadır. Bu eserler, aşağıda isimler verilen vakfedilmiş kitapların bir bölümünü teşkil eder (Necâtî, 2000a:45).

Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin, Mevlûd-i Halîlî'r-Rahmân'a vakfettiği kitapların isimleri ve adetleri Urfa'da *Vakîf Kitaplar Üzerine Bir Değerlendirme* adlı makalede ele alınmıştır: “Dört adet Yazma Kelâm-ı Kadîm (Kur'ân-ı Kerîm), dört adet basma Kelâm-ı Kadîm (Kur'ân-ı Kerîm), bir cilt Ahmedîyye (Kitabı), bir cilt Türkçe Âşık Paşa (kitabı), bir cilt Müzekki'n-Nûfûs (nefisleri tezkiye edici, Eşrefoğlu Abdullâh Rûmî tarafından yazılmıştır), İki cilt Abdülkâdir Geylânî'nin menâkıbüna ait Behcetü'l-Esrâr (Sırlar Bahçesi), bir kıt'a yazma Menâkîb-ı Evliyâ (Evliyâ Menkîbeleri), bir cilt Muhammediyye (Kitabı), iki cilt Zübdetü'l-Âsâr (Eserlerin Özü), bir cilt Akâide Dair Hadîsler, bir cilt Nâtiku'l-Gayb (Gaybin Dili), bir cilt Türkçe Muhammediyye (Kitabı), iki cilt Tefsîr-i Tîbyân (Kur'ân-ı Kerîm Tefsiri), bir cilt Risâle-i Zîkrullah (Zîkrullah Risâlesi), bir cilt Mantûk-i Lugat Tercümesi, bir cilt Risâle Mecmûası, bir cilt Şerh-i Hidâye (Hidâye adlı Fîkîh kitabının Şerhi), bir cilt Müzekki'n-Nûfûs, üç cilt Ravzatü'l-Ahbâb (Dostlar Meclisi), bir cilt Siyer-i Kebîr Tercümesi (Peygamber Efendimiz'in (a.s.) Hayatı), bir cilt Avdet-i İslâmiyye, bir cilt Menâkîb-ı Evliyâ (Velîlerin Menkîbeleri), bir cilt Menâkîb-ı Sultânî'l-Ârifîn (Âriflerin Sultânî'nın Menkîbeleri), bir cilt Behcetü'l-Esrâr-ı Abdülkâdir Geylânî (Abdulkâdir Geylânî'nin Menkîbelerini içeren Arapça Eser), bir cilt Mürşîdü'l-Ibâd (Kulların Rehberi), bir cilt Ceybu'l-Ebrâr, bir cilt Tercüme-i Nefâhât (Nefhâtü'l-Üns Kitabının tercümesi), bir cilt Menâkîb-ı Celâluddin-i Rûmî (Celâluddîn-i Rûmî'nin Menkîbeleri), bir cilt Tezkire-i Hazret-i Baba Süleyman, bir cilt Risâle, bir kıt'a yazma Şerhu Kenzi'l-Menâkîb (Menkîbeler Hazînesinin Şerhi), bir cilt İmâdü'l-İslâm, bir cilt Menâkîb-ı Hulefâ-i Râşîdîn (Dört Halîfenin Menkîbeleri), bir cilt Kara Dâvud Delâîl-i Şerîf Şerhi (Evrâd Kitabı), bir cilt Tenbîhu'l-Ğafilîn (Gâfilleri Uyarış)” (Kurtoğlu, M., Karakeçili, E., 2015).

Dede Efendi'nin Mevlîd-i Halîl Zâviyesi'ne vakfettiği kitaplar, tefsîr, akâid, hadîs, fîkîh, siyer ve tasavvuf ilimleri ile alâkalıdır. Dede Osman Avnî'nin dergâhda bu kitapları okuduğu, okuttuğu ve ulûm-i şer'iyyeye vâkif olduğu açıktır. Adı geçen kitaplar ışığında Dede Efendi'nin işrad metodu hakkında şu sonuçları çıkarabiliriz:

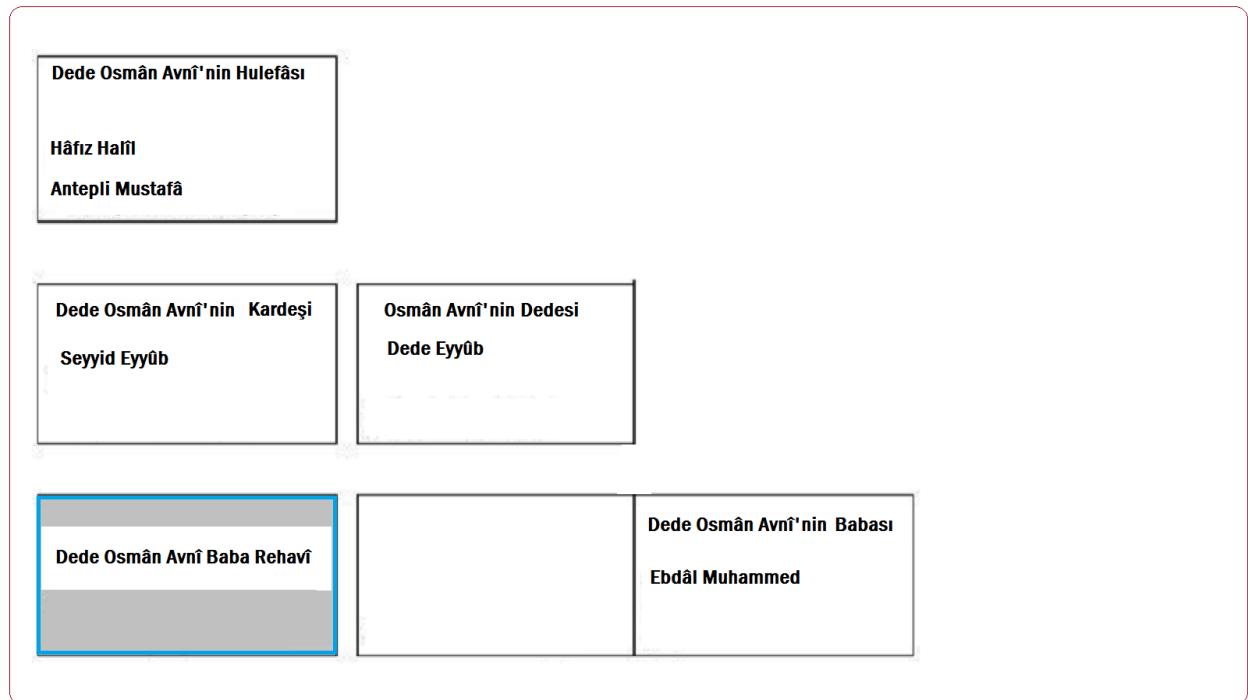
Dede Efendi Allah Teâlâ'nın zîkr-i şerîfîni ferdî ve toplu halde icra ettirip, Kâdirî yolunun feyzini usşâkin kalbine îsal ettiği gibi ulûm-i İslâmiyye ile de tâlipleri tezyîn etmiştir. Tefsîr-i Mevâkîb, Tefsîr-i Tîbyân, Akâide Dâir Ehâdîs, Şerh-i Hidâye, Siyer-i Kebîr Tercümesi, Menâkîb-ı Hulefâ-i Râşîdîn kitapları bu hususa özellikle ışık tutmaktadır. Tasavvufî Eserler olarak, Müzekki'n-Nûfûs, Behcetü'l-Esrâr-ı Abdülkâdir, Menâkîb-ı Celâleddin-i Rûmî, Tenbîhu'l-Ğafilîn, Türkî Âşık Paşa Kitabı, Muhammediyye kitapları da yine Osmanlı

Döneminde Dergâhlarda okunan belli başlı eserlerdendir. *Akâid-i Hak*, *âmâl-i sâlihât*, *ahlâk-ı hamîde*, bütün Allah (c.c.) dostlarının irşâd metodunun gayesi olduğu gibi, ekâbir-i evliyâdan olan Dede Osmân Avnî Rûhâvî'nin de irşâd metodunun temelinde bu unsurların bulunduğuunu, adı geçen vakfedilmiş kitaplardan anlıyoruz.

KAYNAKÇA

- Alpay, B. (1986). *Şanlıurfa Şâirleri*, Şanlıurfa, Dal Yay.
- Ceylânî, es-Seyyid Muhammed Sa'dî el-Ezherî (1311). *Zammu'l-Ezhâr ilâ Tuhfetü'l-Ebrâr*. Matbaatü'l-İlmîyye.
- Dîmeşkî, Abdülmejid bin Tâhâ (1971). *İthâfu'l-Ekâbir Sîretü ve Menâkibu'l-İmam Muhyiddîn Abdulkâdir el-Geylânî el-Hasenî el-Hüseynî*. Beyrût: Dâru'l-Kütübi'l-İlmîyye.
- el-Geylânî, Seyyid Abdulkâdir (1276). *Mektûbât* (Tercüme: Refet Süleymân), İstanbul: Takvîmhâne-i Âmire Matbaası.
- Güler, G. (2014). *Urfa Dede Avnî Hezîresindeki Târihî Mezar Taşları*, Sûfi Araştırmaları, Sayı 9.
- Hasbî, Süleymân (1300). *Kitâb-ı Mirkât-ı Merâtib-ı Îlm-i Ledünnî fî Menâkib-ı Abdulkâdir Geylânî*, İstanbul: Matbaatü'l-Osmâniyye.
- Haydârîzâde, İbrâhîm (1911). *Terâcim-i Ahvâl-i Sûfiyye*. Cerîde-i Tasavvuf, 4: 4-5. İstanbul: Matbaa-yı Ebi'z-Ziyâ, (13 Rebîülevvel 1329/14 Mart).
- Hilmî, M. (2007). *Risâle-i Hüdâiyye*, nşr. S. Ateş. İstanbul: Yeni Ufuklar Neşriyat.
- Îzûlî, Muhammed Emîn (1909). *Îcâzetnâme*, (Elâzığ Kövenk Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesinde).
- Kanadıkırık, İ. (2005). *260 Numaralı Hisn-ı Mansûr (Adiyaman) Kadı Sicillerinin 1.-122. Sahifelerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi*, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tarih Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- Karakâş, M. (1996). *Şanlıurfa Evliyâ ve Âlimleri*. Şanlıurfa: Şanlıurfa Belediyesi Kültür Yayınları.
- Karakâş, M. (2017). *Urfa'da Tasavvuf İzleri*, Şurkav. Yay.
- Karakâş, M. (2017). *Urfa'da Tasavvuf İzleri*, Şurkav. Yay.
- Karsî, M. Ö. (1399). *Îcâzetnâme*, İsa Çelik Arşivi.
- Şâhin D. K. (2018). *Seyyid Muhammed Ali Rızâ'nın Mevlid'i*, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2018/2, c. 17, sayı: 34, ss. 539 - 572
- el-Kerkûkî, Abdurrahmân Hâlis (1284). *Kitabu'l-Meârifî Şerh-i Mesnevî-i Şerîf*, İstanbul: Rıza Efendi Basımhânesi.
- el-Kerkûkî, Abdurrahmân Hâlis (1302), *Behcetü'l-Esrâr Tercümesi*, İstanbul: Mahmud Bey Matbaası.
- Kurtoğlu, M. (2015). *Şair Sakib Efendi Hayatı, Vakfiyesi ve Vakfettiği Kitaplar*. Vakıflar Dergisi, 35: 107-154.
- Kurtoğlu, M., Karakeçili, E. (2015). *Urfa'da Vakîf Kitaplar Üzerine Bir Değerlendirme*. Vakıflar Dergisi, 43: 119-147.
- Necâtî, Ö. (1985a). *Kitabu'l-Meârifî Şerh-i Mesnevî-i Şerîf Tercümesi*, Ankara.
- Necâtî, Ö. (1985b). *Haydârîzâde İbrâhîm'in Bir Makalesi*, Ankara.
- Necâtî, Ö. (2000a). *Eş-Şeyh es-Seyyid Dede Osman Avnî Baba Rûhâvî* (k.s.), Ankara.
- Necâtî, Ö. (2000b). *Behcetü'l-Esrâr Tercümesi Metni*, Ankara.
- Öğüt, M. H. (2016). *Haci Mustafa Hayri Baba*, İstanbul: Mega Basım Yayın.
- Öksüzoglu O. (2015). Şanlıurfa Dergâh Câmii'nde Yapılan Tarikat Usülleri ve Müzikal Analizleri, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Ünv.
- Rûhâvî, Yusuf Nabî b. Abdillah (1392). *Dîvân-i Nâbî*, İstanbul: Şeyh Yahyâ Efendi Matbaası. *Senedü Silsileti's-Sâdâti'l-Kâdirîyye*, 06 Mil Yz A 952.
- Silsilename-i Meşâyîh-i Kâdirîyye* (Adiyaman Besni İlçesi Halîl Baba Dergâhında).
- Şâhin D. K. (2018). *Seyyid Muhammed Ali Rızâ'nın Mevlid'i*, Hitit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, 2018/2, c. 17, sayı: 34, ss. 539 - 572
- Şâhiner, N. (1995). *Gâziantep'in Yokedilen Câmileri*, İstanbul: Şehîd Kâmil Belediyesi Kültür Müdürlüğü Yayınları.
- et-Tâdîfî, Muhammed bin Yahya el-Hanbelî (t.y.), *Kalâidu'l-Cevâhir*, Mîsr: Matba'atü Abdu'l-Hamîd.

EKLER



Ek 1. Dede Osman Avnî Baba Rehavî'nin bulunduğu Kabristan (Ömer Necâtî Arşivinden).



Ek 2. Dede Osman Avni Rûhâvî'nın Ayakucu Dikmesi (Ömer Necâtî Arşivinden).



Katre-i eşkimle Rûmî, fevt-i târîhin dedim
Kurb-i Hakk'ı Tuttu menzil, münzevî Osmân Baba

قرب حقی طوتدی منزل منزوی عثمان بابا

Hicrî 1300 Senesi Zilkâde Ayı

Ek 3. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Ayakucu Dikmesinde Vefât Târihinin Düşürüldüğü Mîsrâlar (Ömer Necâtî Arşivinden).

Dede osman Avni Baba'nın (ks) Mevlid-i Halilurrahman Zaviyesine

Vakfettiği Kitaplar

Urfa Şer'iyye Sicilleri _ Numara- 225-599

Vakıflar Dergisi 43 Haziran 215- sayfa 141

Ek 4. Dede Osmân Avnî Baba Rûhâvî'nin Mevlid-i Halîlurrahmân Zâviyesi Vakfına Vakfettiği Kitapların İsimleri ve Cilt Sayıları.

(Mehmet Kurtoğlu, Enver Karakeçili, Urfa'da Vakıf Kitaplar Üzerine Bir Değerlendirme, (Vakıflar Dergisi 43 -Haziran 2015), 141).

Vakıflar arşivinde, Dede Osman Avni Baba (ks) ile ilgili bir belge

Ek 5. Dede Osmân Avnî Baba Rûhâvî'nin 70 yıllık Meşîhatine Dâir Vakîf Kaydı (Mahmut Karakaş, *Şanlıurfa Evliyâ ve Âlimleri*, 121).

Dede Osmân Avnî Baba (k.s.) ile Abdurrahmân Hâlis'in (k.s.) yaşadığı zaman dilimlerinin mukayesesi

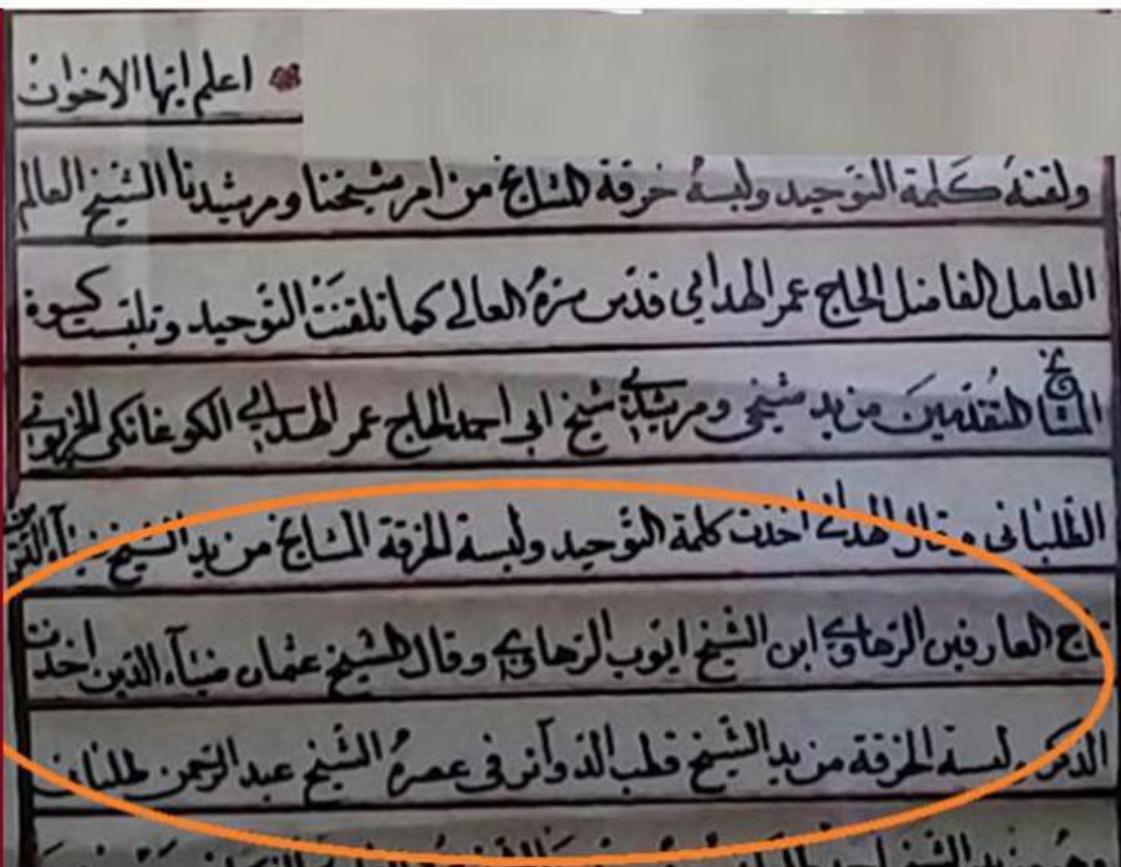
1780	Hâlis'in Babası Şeyh Ahmed'in (k.s.) Doğumu
1797	Hâlis'in (k.s.) Doğumu
1800	Hâlis'in dedesi Molla Mahmûd'un (k.s.) Vefatı
1809	Hâlis'in Babası Şeyh Ahmed'in (k.s.) Kerkük'te irşâd makamına geçmesi
1814	Dede Osmân Avnî'nin (k.s.) Urfa'da Irşâd makamına geçmesi
1816	Hâlis'in (k.s.) Kerkük'te Behcetü'l-Esrâr Tercümesini Tamamlaması
VII 70	
1841	Hâlis'in Babası Şeyh Ahmed'in (k.s.) Kerkük'te vefatı Hâlis'in (k.s.) Kerkük'te seccâde-i irşâda oturması
1858	Hâlis'in (k.s.) Kerkük'te vefatı
1883	Dede Osmân Avnî'nin (k.s.) Urfa'da Vefatı

Osmân Avnî (k.s.), Kardeşi, Babası ve Dedesinin yaşadığı zaman dilimlerinin mukayesesi

1781	Osman Avnî'nin (k.s.) Dedesi Eyyûb bin Bekir el-Kâdirî'nin Vefatı
	Dedesinin vefatı ile irşâda başlama yılı arasındaki süre: 33 yıl
1814	Osman Avnî'nin (k.s.) Babası: Ebâl Muhâmmed bin Eyyûb el-Kâdirî'nin Vefatı Osman Avnî'nin (k.s.) Kardeşi: Eyyûb bin Ebâl Muhâmmed el-Kâdirî'nin Vefatı Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) irşâda başlaması
	Mevlid-i Halîl Dergahında Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) irşâd süresi 70 yıl
1883	Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) vefatı

**Ek 6. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Meşîhat Dönemi
(Ömer Necâti Arşivinden)**

Muhammed Emîn Îzûlî (k.s.) İcâzetnâmesinde, Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfi

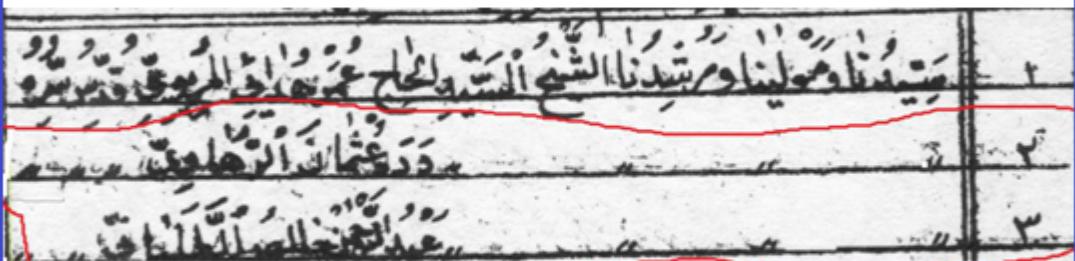


Hüdâyî (k.s.) dedi ki: Ben, Şeyh Ziyaü'd-Din Tâcü'l-Ârifîn Rehavî'nin elinden kelime-i tevhîdi ahz ettim ve meşâyi'h hîrkasını giydim

Osman Ziyau'd-Dîn der ki: Ben, asrında kutbu'd-devâir olan eş-Şeyh Abdurrahmân Tâlebânî'nin elinden, zikri ahz ettim ve hîrkayı giydim

Ek 7. Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Halîfelerinden Îzûlu Muhammed Emîn'in İcâzetnâmesinde Silsile-i Şerîfe-i Hâlisîye'den Abdurrahman Hâlis, Dede Osmân Avnî, Hacı Ömer Hüdâyî Bölümü (Elâzığ Kövenk'de Hacı Ömer Hüdâyî Baba Külliyesi'nde).

Muharrem Sırrı'nın (k.s.) Risâle-i Hüdâiyye adlı Eserinde Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Silsile-i Şerîfi



- 1-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid el-Hâc Ömer Hüdâyî el-Müriûvi (k.s.)
- 2-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid Dede Osmân er-Ruhavî (k.s.)
- 3-Seyyidinâ Mevlânâ Eşşeyh Esseyyid Abdurrahmân et-Tâlibânî (k.s.)

Ek 8. Hacı Ömer Hüdâyî Baba'nın (k.s.) Halîfelerinden Muharrem Sırrı'nın (k.s.) El Yazısı İle Silsile-i Şerîfe-i Hâlisiyye'den Abdurrahman Hâlis, Dede Osmân Avnî, Hacı Ömer Hüdâyî Bölümü (Hilmî, 2007b: 7a-7b-8a).

ایت کئسے ہے پنجمہ قابو قوم شوکا یاد دم ایله هر ایشیده صادق اول
 کئسے نیک مالیہ عرضیہ تفرض ائمہ هر شیده صبری اول عجمہ ائمہ
 دو حائیت اولیادن استمداد ایت دامہار و حلیہ او قو دوستہ دوم
 ایت هر وقت ان حقی ذکر ابدیت نہادیں و قتلہ اذا آللہ بزرگ
 اذ موته بوده سبی اولویما اللہ تعالیٰ معین و حضرت یار اعظمین
 دستیکدیک اولسون دیہ دعا ایدی ایت قدس اللہ سبو
 جناب شیخیت طریقت علیہ قادر یہ کی سلسلہ شریفہ توی
 قرق افع واسطہ سلطان و حبیب کربلا حضرت محمد المصطفی
 صلی اللہ تعالیٰ علیہ وسلم افیدہ مزہ متصلین

میتیڈنا و مولیانا و مرشدنا الشیخ السید الحلح عینہ ای المیوق قوسرو

۱ دعوان الظلاء

۲ عبد الرحمن السعید الدانی

۳ احمد الظاهر

۴ محمد بن علی بن ابی ذئب

۵ احمد بن حنبل الراہنی

۶ محمد حسین الازدي

۷ عبد الرزاق الحموی

۸ محمد بن حسین المکفیر

Ek 9. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Hâlisîyye Ekolünde Mürşîdi'nin Abdurrahman Hâlis Kerkükî olduğunu belirten yazma eserden bir bölüm (Hilmî, 2007: 7a-b).

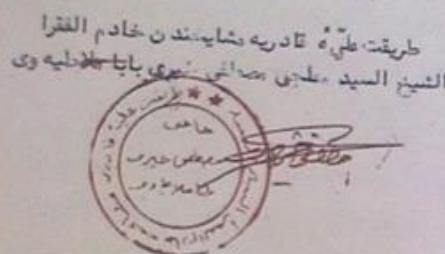
١٠	سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا الشَّيْخُ السَّيِّدُ حَبِيبُ الْجَمِينِ الْحَسَنِيِّ قَدَّسَ اللَّهُ سَرَّهُ
١١	تُرْهَانُ الدِّينِ النَّجْعَانِيُّ
١٢	تُورَ الدِّينِ الْشَّامِيُّ
١٣	حَبِيبُ الصَّفَرِيُّ
١٤	عَثَمَانُ الْحَمَانِيُّ
١٥	عَبْدُ الرَّحْمَانِ قَبَّاجِيُّ
١٦	عَبْدُ الْفَادِي رَكِيْلِيُّ
١٧	أَبِي سَعِيدِ الْمَدَارِيِّ الْمَخْرُومِيُّ
١٨	عَلَى الْقَرَشَى الْمَكَارِيُّ
١٩	أَبُو الْفَجَّ الطَّرْسُوْسِيُّ
٢٠	أَبُو الْفَضْلِ عَبْدُ الْوَاحِدِ التَّهْبِيُّ
٢١	أَبُو بَيْنُو الشَّبَلِيُّ
٢٢	جَنْدِلُ بَغْدَادِيُّ
٢٣	سَيِّدُنَا السَّقَاطِيُّ
٢٤	مَعْرُوفُ كَرْجَنِيُّ
٢٥	دَاؤُدُ الطَّافِيُّ
٢٦	حَبِيبُ شَجَاعِيُّ
٢٧	حَسَنُ الصَّفَرِيُّ

٢٨	إِيَّاهُمْ مُحَمَّدُ مُهَبَّدُى رَجُلُ اللَّهِ تَعَالَى عَنْهُ	"
٢٩	" حَسَنُ الْعَسْكَرِيُّ "	"
٣٠	" عَلَى التَّقْيَى "	"
٣١	" مُحَمَّدُ التَّقْيَى "	"
٣٢	" عَلَى الرِّضَا "	"
٣٣	" مُوسَى الْكَاظِمِيُّ "	"
٣٤	" جَعْفُ الصَّادِقُ "	"
٣٥	" مُحَمَّدُ الْبَاقِرُ "	"
٣٦	" زَيْنُ الْعَابِدِينَ "	"
٣٧	" حُسَيْنُ "	"
٣٨	" حَسَنُ "	"
٣٩	" عَلَى "	"
٤٠	" حَسَنٌ يَهْبَطُ مَصْطَوْتُهُ حَتَّى إِلَهُ تَعَالَى عَلَيْهِ عَلَى الْمَجْدِ وَ	"
١	حَسَنٌ شِيكٌ طَرِيقَتُهُ عَلَيْهِ نَقْشِيَّدَهُ دَهْ كَ سُلْسَلَةُ شَرِيفَهُ لَعْنَى أَوْتُوزَاوِيجُ وَاسْطَهُ حَضَرَتُ فِرَّ كَائِنَاتُ أَهْلُ التَّعَانَاتُ أَقْدَمَهُ مَسْعَلَهُ	"
٢	بَشِيدَنَا وَمُوبِنَا وَمُرْشِدَنَا الشَّيْخُ السَّيِّدُ الْحَلِيلُ عَمَّ رَهْدَتُ الْمَرْبُوَى فَقَدْنَا اللَّهَ تَعَالَى	"
٣	خَلَطَهُمْ وَحْيُهُنْ بِخَاجَهُ " "	"

أعوذ بالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم
سلسلة شرائط قادره متيبح نور و الكمال

أسيد الأولين والآخرين محمد بنuttle على الله عليه وسلم -
أبو السنين امام على المرتضى رأس الله تعالى عنه -
ابو عبد الله امام محبين رأس الله تعالى عنه -

- ٣_الشيخ حسن يهري رأس الله تعالى عنه
- ٤_الشيخ «بيب الحجمي» قدس الله سره
- ٥_الشيخ دود البالى قدس الله سره
- ٦_ابو عبد الله امام محبين رأس الله تعالى عنه
- ٧_ابو حسن امام زين العابدين رأس الله تعالى عنه
- ٨_ابو عبد الله امام جعفر الصادق رأس الله تعالى عنه
- ٩_الحسن امام موسى كاظم رأس الله تعالى عنه
- ١٠_الحسن امام علي الرضا رأس الله تعالى عنه
- ١١_الشيخ محيي الدين حنفي الشبل قدس الله سره العزيز -
- ١٢_الشيخ عبد العزيز التميمي قدس الله سره العزيز -
- ١٣_الشيخ يوسف الطرسوني قدس الله سره العزيز -
- ١٤_الشيخ جنيد بغدادي قدس الله سره العزيز -
- ١٥_الشيخ ابروك دلنجين حجف الشبل قدس الله سره العزيز -
- ١٦_الشيخ عبد العزيز العزيز قدس الله سره العزيز -
- ١٧_الشيخ يوسف القرشى الحكاري قدس الله سره العزيز -
- ١٨_الشيخ مبارك على المحروم البغدادي قدس الله سره -
- ١٩_يد القادر الكيلاني بن ابي صالح موسى جنكي دوست قدس الله سره العزيز -
- ٢٠_الشيخ عبد العزيز العزيز قدس الله سره العزيز -
- ٢١_الشيخ السيد عثمان الكيلاني قدس الله سره العزيز -
- ٢٢_الشيخ نور الدين الشافعى قدس الله سره العزيز -
- ٢٣_الشيخ عبد العليم الحسلى قدس الله سره العزيز -
- ٢٤_الشيخ عبد الرحمن الزنجري قدس الله سره العزيز -
- ٢٥_الشيخ السيد محمد محمود الدمني قدس الله سره
- ٢٦_الشيخ عبد العزيز العزيز قدس الله سره العزيز -
- ٢٧_الشيخ يحيى اليسرى قدس الله سره العزيز -
- ٢٨_الشيخ نور الدين الشافعى قدس الله سره العزيز -
- ٢٩_الشيخ احمد بن الراوي قدس الله سره العزيز -
- ٣٠_الشيخ محمد الرزقى الثلبانى قدس الله سره العزيز -
- ٣١_الشيخ احمد الميلانى قدس الله سره العزيز -
- ٣٢_الشيخ عبد الرحمن عثمان عونى بابا اورغوفى قدس الله سره -
- ٣٣_الشيخ احمد حاجى عرب شادى بابا كوفكى قدس الله سره -
- ٣٤_الشيخ احمد حاجى محمد بابا كركى قدس الله سره العزيز -
- ٣٥_الشيخ احمد حاجى عرب شادى خيرى بابا ملاطىيه وى



- ٣٦_الشيخ السيد ابروك دلنجين حجف الشبل قدس الله سره
- ٣٧_الشيخ السيد عثمان الكيلاني قدس الله سره
- ٣٨_الشيخ السيد شمس الدين قدس الله سره
- ٣٩_الشيخ السيد شرف الدين قدس الله سره
- ٤٠_الشيخ السيد زين الدين قدس الله سره
- ٤١_الشيخ السيد ولی الدين قدس الله سره
- ٤٢_الشيخ السيد نور الدين قدس الله سره
- ٤٣_الشيخ السيد حسام الدين قدس الله سره
- ٤٤_الشيخ السيد يحيى قدس الله سره
- ٤٥_الشيخ السيد ابروك دلنجين البغدادي قدس الله سره
- ٤٦_الشيخ احمد بن الراوى قدس الله سره العزيز -
- ٤٧_الشيخ محمد الرزقى الثلبانى قدس الله سره العزيز -
- ٤٨_الشيخ احمد الميلانى قدس الله سره العزيز -
- ٤٩_الشيخ السيد احمد الدين عبد الرحمن عثمان عونى بابا اورغوفى قدس الله سره -
- ٥٠_الشيخ احمد حاجى عرب شادى بابا كوفكى قدس الله سره -
- ٥١_الشيخ احمد حاجى محمد بابا كركى قدس الله سره العزيز -
- ٥٢_الشيخ احمد حاجى عرب شادى خيرى بابا ملاطىيه وى

Ek 10. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Hâlisîyye Ekolünde Mürşîdi'nin Abdurrahman Hâlis Kerkükî, diğer bir ekolde Eyyûb Urfevî olduğunu belirten Elyazması Bir Silsilenâme (Öğüt, M. H. (2016). *Haci Mustafa Hayri Baba*. İstanbul: Mega Basım Yayın.).

Euzübilleri mineşşeytanırracılım _Bismillahirrahmanirrahim

Silsile-i Şerife-i Qadiriyye_menba-i feyz-i vel-Kemal

1. Seyyidel Evveliyne vel Ahriyin Muhammed Mustafa Sallellahu Aleyhi Ve Sellem

2. Ebu Haseneyn İmam Ali el-Mürteza Radyellahu Teala Anhu.

3. Ebu Abdullah İmam Hüseyin (Radyallahu Teala Anhu)
4. Ebu Muhammed İmam Zeynul Abidin (Radyallahu Teala Anhu) 5.
5. Ebu Ca'fer İmam Muhammed Bakır (Radyallahu Teala Anhu)
6. Ebu Abdullah İmam Ca'ferü es-Sadık (Radyallahu Teala Anhu)
7. Ebül Hasen İmam Musa Kazım (Radyallahu Teala Anhu)
8. Ebül Hasen İmam Ali er-Riza (Radyallahu Teala Anhu)

- 3-Eşşeyh Hasen Basri (Radyallahu Anhu)
4-Eşşeyh Habib el-A'cemi (Kaddestullahu Sirrahu)
5-Eşşeyh Davud et-Taî (Kaddestullahu Sirrahu)

9. Eşşeyh Ma'ruf Ali el-Kerhi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz) -6
10. Eşşeyh Seri es-sekati (Kaddestullahu Sirrahul Aziz) -7
11. Eşşeyh Cüneyd-i Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz) - 8
12. Eşşeyh Ebu Bekir Delf Bin Ca'fer eş-Şibli (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)- 9
13.Eşşeyh Abdulaziz et-Temimi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)- 10
14.Eşşeyh Yusuf et-Tarsusi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz) -11
15.Eşşeyh Yusuf el-Qurayı el-Hakkari (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)- 12
16.Eşşeyh Mübarek Ali el-Mahzumi el-Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahu)- 13
17.Pir-i Tarikat Gavş-ü Rabbil-alemin Eşşeyh Esseyyid
Muhyiddin Abdulkadir el-Geylani Bin Ebi Salih Musa Cengi Dost (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)- 14

- 18-Eşşeyh Esseyyid Abdurrezzak (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
19-Eşşeyh Esseyyid Osman el-Geylani (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
20.Eşşeyh Yahya El-Basri (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
21.Eşşeyh Nuruddin eş-Şami (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
22.Eşşeyh Abdurrahman el-Haselani (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
23.Eşşeyh Burhanuddin ez-Zenceri (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
24.Eşşeyh Esseyyid Muhammed Ma'sum el-Medeni (Kaddestullahu Sirrahu)
25.Eşşeyh Esseyyid Abdurrezzak el-Hamevi (Kaddestullahu Sirrahu)
26.Eşşeyh Esseyyid Muhammed Hüseyin el-Ezmirani (Kaddestullahu Sirrahu)
27.Eşşeyh Ahmed Hindi el-Lahuri (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
28.Eşşeyh Mahmud ez-Zengeni ed-Dalebani (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
29.Eşşeyh Ahmed ed-Dalebani (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)
30.Eşşeyh Esseyyid Ziyauddin Abdurrahman Halis ed-Dalebani
(Kaddestullahu Sirrahul Aziz)

- Eşşeyh Esseyyid Ebu Bekir Abdulaziz (Kaddestullahu Sirrahu)-15
Eşşeyh Esseyyid Muhammedün el-Hettak (Kaddestullahu Sirrahu)-16
Eşşeyh Esseyyid Şemsuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-17
Eşşeyh Esseyyid Şerafuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-18
Eşşeyh Esseyyid Zeynuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-19
Eşşeyh Esseyyid Veliyuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-20
Eşşeyh Esseyyid Nuruddin (Kaddestullahu Sirrahu)-21
Eşşeyh Esseyyid Hüsamuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-22
Eşşeyh Esseyyid Yahya (Kaddestullahu Sirrahu)-23
Eşşeyh Esseyyid Ebu Bekrin El-Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahu)-24
Eşşeyh Esseyyid Muhammed Derviş (Kaddestullahu Sirrahu)-25
Eşşeyh Esseyyid Zeynuddin (Kaddestullahu Sirrahu)-26
Eşşeyh Esseyyid Mustafa el-Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahu)-27
Eşşeyh Esseyyid Süleyman el-Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahu)-28
Eşşeyh Esseyyid Ali el-Bağdadi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)-29
Eşşeyh Esseyyid Eyyüb Urfevi (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)-30

- 31.Eşşeyh Esseyyid Dede Osman Avni Baba Urfevi (Kaddestullahu Sirrahu)-31
32.Eşşeyh Esseyyid Hacı Ömer Hüdayi Baba Köğendi (Kaddestullahu Sirrahu)-32
33.Eşşeyh Esseyyid Hacı Muhammed Baba Kürki (Kaddestullahu Sirrahul Aziz)-33
34.Eşşeyh Esseyyid Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevi_34

Tariqat-i Aliyye-i Qadiriyye Mesayılhinden Hadimul Fuqara Eşşeyh Esseyyid
Hacı Mustafa Hayri Baba Malatyevi



Ek 11. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Hâlisîyye Ekolünde Mürşîdi'nin Abdurrahman Hâlis Kerkükî, diğer bir ekolde Eyyûb Urfevi olduğunu belirten Elyazması Silsilenâmenin Sadeleştirilmiş Hâli (*Ömer Necâti Arşivinden*).

Ek 12. Dede Osman Avnî Rûhâvî'nin Hâlisiyye Ekolünde Mûşîdi'nin Abdurrahman Hâlis Kerkükî Olduğunu Gösteren Bir İcâzetnâme (*İsa Çelik Arşivinden*).

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ وَلِنَتَتَعَالَى

لَحْمَدَهُ وَكُنْ وَالشَّادِمُ عَلَيْهَا الَّذِينَ اسْطَوْنَ وَشَرَفَهُ بِالوَلَا الْمُهُودُ
 وَالْمَرْأَةُ وَجَعَلَهُ مِنَ الْمُلْكَ وَالآمَةُ لِلَّهِنَا وَافَامَهُ فِي أَرْضِ الْأَعْلَمِ
 الْقَدِسَةُ عَلَيْهِ الْكِتَابُ وَالنَّهُ مَشَاعِزُ الْرِّبَابِينَ وَعَلَى الْإِثْمِ
 وَسَكَأَ الْقَاعِدُونَ لِلْبَدْعَةِ الْمُظَاهِرِينَ الَّذِينَ وَنَاهُونَ الْكِتَابَ الْعَزِيزَ وَسَنَةُ جَهَنَّمَ
 سَبِيلُ الرَّسُولِينَ وَالشَّاهِدُونَ وَالنَّادِمُ عَلَيْهِ سَبِيلُهُ عَصْمَدُبِهِ وَرَسُولُهُ وَنَبِيُّهُ
 جَانَابُ الْعِيدِ وَبِالْمَدِ وَبِنِ الْحَنْقِ لِيَطْهُرَ عَلَيْهِنَّ كُلُّهُ وَجَعَلَهُ شَفِيعًا لَّمَنْ أَشَقَّ إِثْمَهُ وَادْفَقَ
 مِنْ هَمَدَ وَبَمَدَ فَهُدَهُ سَنَدُ سَلْسَلَةِ التَّادِيَاتِ الْمَادِيَاتِ الْمُنْوَبِيَاتِ يَا حَذَّلَهُمْ وَ
 لِبِنَ الْمَرْقَةِ الْتَّسْبِيَةِ وَنَلَنَ الْذَّكْرُ عَلَيْهِ الْاسْلَامِ وَغَورُتُ الْأَنَامُ الْقُطُبُ الْرَّبَابِيُّونَ وَالْمَرْكَبُ الْمُخْتَلِفُونَ

وَالْمَبِيكُ الْمُصَيَّدُونَ ذَوُ الْمَكَارِ الْتَّرَانِ الْجَامِعُ الْاِشْتَاتُ الْعَابِيُّ سَبِيلُ الْمَدَا وَسَنَدُ
 الْأَلِيَا غَزِيُّ الْرَّشَدِينَ وَدِبْلِلُ الْمُحْتَقِنِينَ صَاحِبُ الْقُدُورِ مِنَ الْقُدُورِ عُورَتُ الْعَرَبُ وَالْعَمَّ
 سَلَطَانُ الْعَارِفَاتِ وَكَبَّةُ قَادِبُ الْمَاشِقَيْنَ بَدِ الْطَّارِنِ وَشِسُّ الْتَّقَابِيُّ سَبِيلُ
 وَسَنَدُ وَهَدْهُدِي وَمَرْشِدِي وَأَوْسَاطِي وَوَسِيلَتِي إِلَيْهِ أَبَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْفَادِيُّ
 الَّذِينَ أَحْسَنُوا الْمُنْقِفَاتِ الْكَبِيلِ الْجَيَلَانِيِّ الْبَعْنَدِيِّ قَنْدِلَسَرِ الْعَزِيزِ الْرَّوَاحِهِ
 وَلَوْزَهُ قَلِيلٌ وَرَوْسَهُ وَجَسَهُ وَقَبَرَهُ وَمَنْجِيَهُ وَجَمِلَابُوبُ الْجَنَانِ مَقْتَسَهُ وَمَنْهَاهُ
 وَاحْشَرَنَا فِي نَعْرَةِ الْمَتَرا وَالْمَرْبَدِينَ وَرَضَيَهُ عَنْهُ وَغَنَاهُهُ وَاعْدَدْنَا وَعَلَهُ فَزَدْنَا
 الْأَمَةَ أَنْعَنَّا مِنْ رَكَافَهُ وَأَسْرَاهُهُ وَأَحْلَصَهُ وَأَقْلَصَهُ وَأَفَعَالَهُ فِي الدِّينِ

Ek 13. Dede Efendi'nin (k.s.) Muhammed Ezherî'den (k.s.) Aldığı İcâzet ve Silsile-i Şerîfe (Öksüzoglu O. (2015). *Şanlıurfa Dergâh Câmii'nde Yapılan Tarikat Usülleri ve Müzikal Analizleri*, Doktora Tezi, İstanbul: Marmara Ünv.198-202).

والآخرة آمانت من طريق افتخاري و خادم القبر شيخ سجاده القادرية في حماه لارل
فطر، عامري يوجد، وحاجه في النبأ الطاهر والكمال، الذي ذاته فالجد شيخ
عبدالنادر السيد الشيج للراج محمد الأزهري ابن الرجوم المفروم البدور الشيج
عمر الرجوم المبرور من التقرير والكتاب قبله الطالب الشيج ابن الرجوم المبرور الشيج
عبدالرزاق إلى السيد الشيج شرف الدين ابن الشيج احمد ابن الشيج على الماشي
ابن الشيج شهاب الدين الغامس ابن الشيج على الدين يحيى ابن الشيج نور الدين حسون
الشيج علاء الدين علي ابن الشيج شمس الدين محمد ابن الشيج سيف الدين محمد
ابن الشيج ظهير الدين احمد ابن الشيج بالشعر عتمد ابن الشيج ضرار قاضي الصفا ابن الشيج
ابن بكر عبد الرزاق ابن الشيج الإمام العام العامل المعنق المدقن الملك المرشد العظيم
بادئاً الشيج عبد النادر لليلون قد له سر العزيز ونور ضريحه الشقب من الدين
وفي الآخرة قال سيدنا و مولانا المؤليه ادناه نزل الله تعالى برجا، ويتمنا، فنبأ
ومولانا وأخره لم يكتب هذه المفرقة الشريبة القادرية المباركة من بدشنجي وقد وفى في
الرجوم المبرور السيد الشيج للراج على الجبلاني وهو ليس من بدشنجي وقد وفاته والله

الرجوم المبرور الشيج عروه ليس من بدشنجي وقد وفاته و أخيه المرحوم المبرور
الشيج محمد أحسن وهو ليس من بدشنجي والله المرحوم المبرور

الشيخ ليس وهو ليس من يد شيخه وقد ورثه الشيخ على وهو ليس من يد
شيخه وابن عنه الشيخ ابراهيم وهو ليس من يد شيخه واجبه العذر
وهو ليس من يد شيخه والله الشيخ شرف الدين وهو ليس من يد شيخه
وعمه الشيخ جلال الدين وهو ليس من يد شيخه وعمة الشيخ شهاب الدين احمد
وهو ليس من يد شيخه وشقيقه الشيخ عبد الله وهو ليس من يد شيخه
وعمه الشيخ شمس الدين ابوالوفا وهو ليس من يد شيخه وشقيقه الشيخ شهاب الدين
احمد وهو ليس من يد شيخه والله الشيخ قاسم وهو ليس من يد شيخه
وابن عم الشيخ عبدالباسط وهو ليس من يد شيخه والله الشيخ شهاب الدين
ابالباسط احمد وهو ليس من يد شيخه والله الشيخ بدر الدين احسن وهو
ليس من يد شيخه والله الشيخ علاء الدين علي وهو ليس من يد شيخه والله
شرف الدين بحير وهو ليس من يد شيخه والله الشيخ شهاب الدين احمد
وهو ليس من يد شيخه والله قاسم القضاي عاد الدين ابن مالك شفاعة وهو ليس من يد شيخه
 والله تاج الله والدين للحافظ جمال الدين ابي يحيى عبد الرزاق وهو ليس من يد شيخه
والله ومربيه ومرشد وملكه سيدنا ومولانا ناصر السنة والدين عبد الغادر
أجيلاً وهو ليس من يد شيخه قاسم القضاي سعيد ابن المبارك ابن علي المخزني
البغدادي وقال الشيخ عبد القادر الذكر ابن ابي سعيد المخزني وقال الانبياء متى
خرقه والدين من ذلك ينذر كل من ابا الاخر وهو الساعي عن ثيتمها في المرة التي
على بن محمد ابن يوسف الترشي المخاري وهو ليس من يد شيخه ابي النجاشي

وهو ليس من يد شيخه ابو الفضل عبد الرحيم ابن عبدالعزيز الشجاعي وهو ليس من يد شيخه ابو الحسن
ابن دلف الشبل وهو ليس من يد شيخه سيدنا ابو القاسم الجعدي البنداري وهو ليس من
من يد شيخه سيد الشفقي وهو ليس من يد شيخه معاون فلكري وهو ليس من يد شيخه
داود الطائي للنقى وهو ليس من يد شيخه حبيب العبي و هو ليس من يد شيخه سيد
الذابح حسن البشري وهو ليس من يد المؤمنين على ابن ابي طالب كرم الله وجهه وهو اخذ
العام من النبي صلى الله عليه وسلم وقادبه به بادب الامن الذي طاوس اللذاته جبار ابن
عليه السلام عن اسرافيل عليه السلام وهو عن رجال العمالق وأحتمل وحدة صلى الله
على الانبياء بعد وعلی الله وصحيه وسلم لهم بما دينهم وقد اخذ مني اللذات والمراد
القاج المقرب على ولاد العزى من بنوه الالذات التي بد الشفقي عنوانها
مشهد ابدى ابن الشفقي ابراهيم قذافره و خانه بمقدمة الطريقه القادرية
ولبع ذرقة السيدة وتلقن مني الذكر الشفقي الممدو و بايع على الامان الطريقه الممدو
وانتظم في مسالك عدهم الك فى الحجيج وانتقم من عزيف ذكره المديد وانتسب إلى ذلك
بهم وصار امرء في الطريق عليهم حيث اندفع في سلسلة تقطفهم الابيدين
وسلك في طريق نشمهم الرفع من الموتى المسا وش حلاته التائبة وبدورها القامر
ذراً عند النباء القادرية وسلسلة الشفقيه بغير لثاقن بربناه وسجده والمطرد
السيد ابراهيم القارفن بعمار الهايم حميد المفاسده وما هله الرأيشه ذى الحسب الذي يبني
في سما الاختيار والتى الذي عند ذكره لم تذكر الا ان سيدى و اوستادى و زوجى
و قيائى وقد ورق ذئالتنا و سيدنا و مهدتنا و شيفنا السيد الشفقي حضرت
مشهد الازهرى للبيضاء القادرية ان المرحوم الشفقي عابر الشفقي بين الشفقي
واحشى و كفى والسلام على عباد الدين اسطقى والقلوة والسلام على سيدنا احمد
مشهد المصطفى وعلی الله وصحيه الشرف وعلى اتباعه واتباعهم والخلفي
رسلم لهم عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه عظمه

العاشر و سلسلة على جميع الونيا والمرسلين وفي اهتمام بفتح الارض والجنة والغفران
وتهذيب اعراضهم على جميع العمال الممتنع والعاشر في قيام والمربيين والعلماء وفتح اهتمام بالعلماء
عن الكتاب هذه الاهماز النادرة اليقىن في علم دراسة الارض في سنة الفيل مابين واحد
او اثنين من مجرة البرية ابتدأ الله شرعاً دارمشة وكذا تكثيراً وزاده شرطاً وعززاً
على مسامحها افضل القلعة وان العقبة ابداً دياراً الى يوم الدين

هذه وحيدة النطبلة والنفاثة والثانية للجائع الاشتراك العان سينديك، وآخر
الشيخ حضرت من الدين عبد العزير ابجداً قد سله سرته ولون شربته واعده علينا
وعلى السليمي من يركاته في الدنيا والآخر وقد سنه بعضاً ولاده الوربة فلله
رضي به عنه يا ولدي اوسك بالتفوى الشفاعة وستنحدد وعلم العالم راعلم
يا ولدي ان طرحت اهذا ابني على الكتاب والسنّة وسلامة النساء والبنين اليد
وينزل الندا وكن لله ما والتفى عن عذاب الاخرق وأوسك يا ولدي بالغفران
حقط حربت الشفاعة وسـ المسـندـ بـ الاـخـرـ وـ اـعـلـ ياـ ولـدـ اـنـ حـبـقـةـ التـرـ
ان لا تـقـرـرـ الـمـشـكـ وـ هـوـ شـكـ وـ هـوـ شـكـ وـ هـوـ شـكـ وـ هـوـ شـكـ وـ هـوـ شـكـ
يا ولدي بالاسنوس وهو في شارعية الحنف ودر رفيدة اخواتي لا تـهـاـشـهـ الاـلـاـ
واسـكـ الـهـ نـ جـعـ الاـحـوـلـ وـ اـعـلـ ياـ ولـدـ اـنـ اـقـرـبـ لـهـ لـهـ شـافـ عـصـعـهـ
خـلـنـاـ وـ اـضـلـمـمـ اـعـلـارـعـاـيـةـ الـتـدـ منـ الاـثـاثـ الـهاـ سـلـهـ تـارـكـ وـ تـماـلـ
واـعـلـ ياـ ولـدـ اـنـ التـفـ عـلـهـ سـجـدـ فـلاـ خـلـطـهـ بـشـئـ المـنـ وـ المـزـاهـهـ وـ سـيـرـ
لكـ وـ كـلـ مـنـ بـيـعـهاـ اـمـرـيـعـاـ وـ اـعـلـعـيـعـاـ وـ اـلـيـعـيـعـاـ كـلـ مـمـهـ مـنـ شـلـيـتـاـ
انـ يـرـفـقـتـاـ وـ لـيـاـكـ وـ لـلـيـلـيـنـ لـاـجـيـهـ وـ بـرـنـاءـ عـبـرـهـ النـبـجـ حـلـهـ
عـلـيـهـ وـ سـلـمـ وـ لـاحـولـ وـ لـاـ قـدـرـ وـ لـاـ فـاغـ وـ لـاـ عـنـظـةـ وـ لـاـ
مـيـدـ الـاـبـادـ الـمـلـعـنـ وـ مـحـبـ وـ مـنـ الـجـنـ بـمـ
الـرـجـلـ مـيـدـ الـنـبـدـ وـ سـلـلـ اللـهـ عـلـيـهـ بـيـدـنـاـ

تامائیز ایڈ

262

卷之三

三

三

10

وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَأَخِيهِ
السَّيِّدِ الشَّيْخِ عَبْدِ الرَّاَقِ وَهُوَ لِبَسِهِ
مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَوَالِدِهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ
شَرْفِ الدِّينِ وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ
وَعَنِيهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ جَلَالِ الدِّينِ
وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ عَمِّهِ وَشَيْخِهِ السَّيِّدِ
الشَّيْخِ شَهَابِ الدِّينِ أَحْمَدٌ وَهُوَ لِبَسِهِ
مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَشَقِيقِهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ
عَبْدِ اللَّهِ وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَ
عَنِيهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ ثَمَنِسِ الدِّينِ أَبِي

وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَقَدْ وَرَتْهُ
السَّيِّدِ الشَّيْخِ مُحَمَّدِ الْأَزْهَرِيِّ وَهُوَ
لِبَسِهِ مِنْ يَدِ أَخِيهِ السَّيِّدِ الْحَاجِ عَلِيِّ
وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَوَالِدِهِ الْمَرْجُوِ
الْمَبْرُورِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ عُمَرَ وَهُوَ
لِبَسِهِ مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَقَدْ وَرَتْهُ وَأَخِيهِ
السَّيِّدِ الشَّيْخِ حَسَنٍ وَهُوَ لِبَسِهِ
مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَوَالِدِهِ السَّيِّدِ
الشَّيْخِ يَسِنَ وَهُوَ لِبَسِهِ مِنْ يَدِ
شَيْخِهِ قَابِنِ عَنِيهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ إِبرَاهِيمِ

دص

Ek 14. Muhammed Ezherî'nin (k.s.) Silsile-i Şerîfesi (*Senedü Silsileti's-Sâdâti'l-Kâdirîyye*, 06 Mil Yz A 952).

الْوَرَفَا • وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَ
شَيْقِهِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ شَهَابِ
الدِّينِ • وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَ
وَالْمَدِيْدِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ قَاسِمٍ • وَهُوَ/
لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَابْنِ عَمِّهِ السَّيِّدِ
الشَّيْخِ عَبْدِ الْبَاطِنِ • وَهُوَ لِبَسَهَا
مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَالْمَدِيْدِ السَّيِّدِ
الشَّيْخِ شَهَابِ الدِّينِ أَبِي الْعَبَّاسِ
أَخْمَدٍ • وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ
وَالْمَدِيْدِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ بَذِ الدِّينِ
لَهُ

الْحَسَنِ • وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ
شَيْخِهِ وَالْمَدِيْدِ السَّيِّدِ الشَّيْخِ
عَلَاءِ الدِّينِ عَلَيْهِ • وَهُوَ لِبَسَهَا
مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَالْمَدِيْدِ السَّيِّدِ
الشَّيْخِ شَرْفِ الدِّينِ يَحْتَنِي • وَهُوَ
لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَالْمَدِيْدِ
السَّيِّدِ الشَّيْخِ شَهَابِ الدِّينِ أَخْمَدٌ وَ
هُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شَيْخِهِ وَالْمَدِيْدِ
قَاضِيِ الْقُضَاةِ عَمَادِ الدِّينِ أَبِي
صَالِحِ نَصْرٍ • وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِهِ

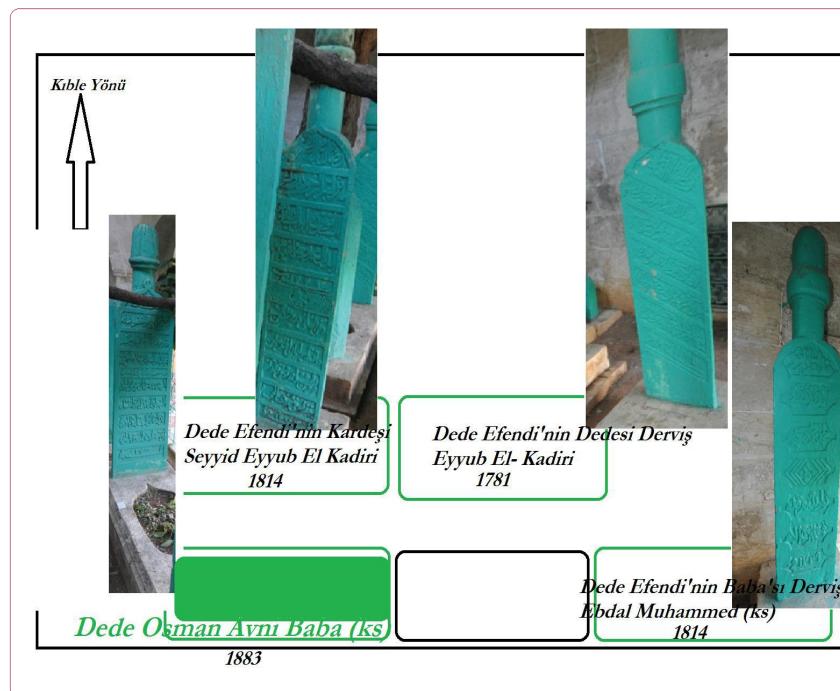
شِيخِهِ وَالدِّرْهَمَاجِلَةُ الْمُلَكَةُ وَالدِّينُ
الْحَافِظُ لِجَاهِ الْعِرَاقِ أَبِي بَكْرٍ
عَبْدُ الرَّزَاقِ وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ
شِيخِهِ وَالدِّرْهَمَ وَمَرْتَبِهِ وَمَرْشِدِهِ
وَمُسْلِكِهِ سَيِّدُنَا وَمَوْلَانَا السَّيِّدِ
الشَّيْخِ عَبْدِالْقَادِرِ الْجِيلَانِيِّ
وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شِيخِهِ قَاضِي
الْفَضَّاءِ أَبِي سَعِيدٍ ابْنِ الْمَبَارِكِ
ابْنِ عَلِيٍّ الْمُخْرُوْقِيِّ الْبَغْدَادِيِّ
قَالَ السَّيِّدُ الشَّيْخُ عَبْدُالْقَادِرِ

أَبِيدَه

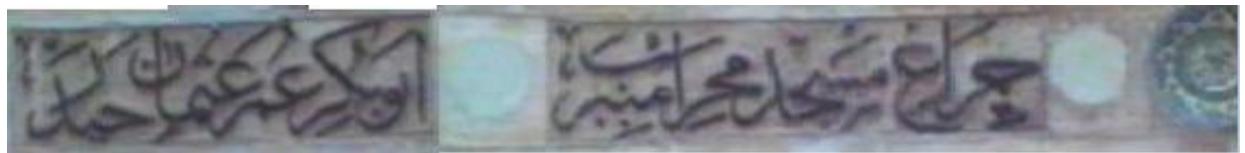
الْجِيلَانِيِّ الْمَذْكُورُ جَاءَنَا أَبُو سَعِيدٍ
وَقَالَ لَا بُدَّ أَنْ تَلْبَسَ مِنِي خَرْقَةً
وَالْبَسَ مِثْكَ خَرْقَةً يَتَبَرَّكُ كُلُّ
مِثْكَ بِالْأَخْرَى وَهُمَا لِإِسَاهَاعِنْ شِيخِهِمَا
فِي الْخَرْقَةِ أَبِي الْحَسَنِ عَلَى ابْنِ مُحَمَّدٍ
ابْنِ يُوسُفَ الْقَرْشَبِيِّ الْمَكَارِيِّ
وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ يَدِ شِيخِهِ أَبِي الْفَرَجِ
الظَّرْسُوْسِيِّ وَهُوَ لِبَسَهَا مِنْ
يَدِ شِيخِهِ أَبِي الْفَضْلِ عَبْدِالْرَّحْمَنِ
ابْنِ عَبْدِالْعَزِيزِ الْعَمَيْرِيِّ وَهُوَ لِبَسَهَا



Ek 16 . Dede Osmân Avnî Baba'nın (k.s.) Kabr-i Şerîfi (Ömer Necâtî Arşivinden).



Ek 17. Târihî Mevlidi Halîl Kabristanı (Ömer Necâtî Arşivinden) .



“Cerağ-ı mescîd u mihrâb u minber
Ebûbekir, Ömer, Osmân u Hayder.”

Ek 18 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Dergâhı'nın Dış Cephesindeki Kitâbe
(Ömer Necâtî Arşivinden).



Ek 19 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Keşkülü

(Ömer Necâtî Arşivinden).



Ek 20 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Şamdanlığı

(Ömer Necâtî Arşivinden).



Ek 21 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Muini (*Ömer Necâti Arşivinden*).



Ek 22 . Dergâhda bulunan sancaklardan biri (*Ömer Necâti Arşivinden*).



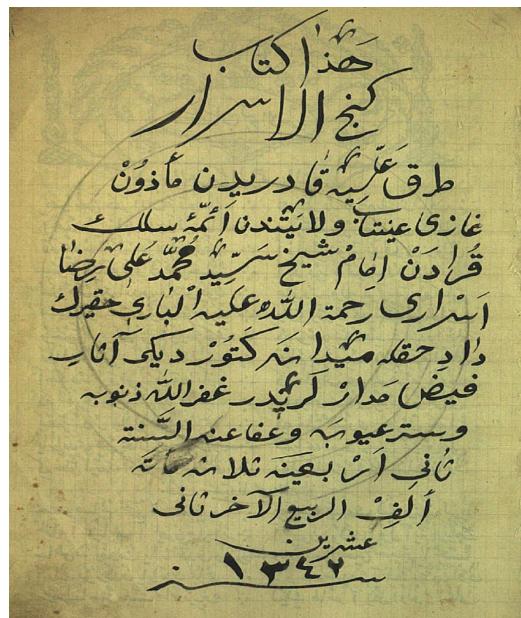
Ek 24 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Tesbihleri (*Ömer Necâti Arşivinden*).



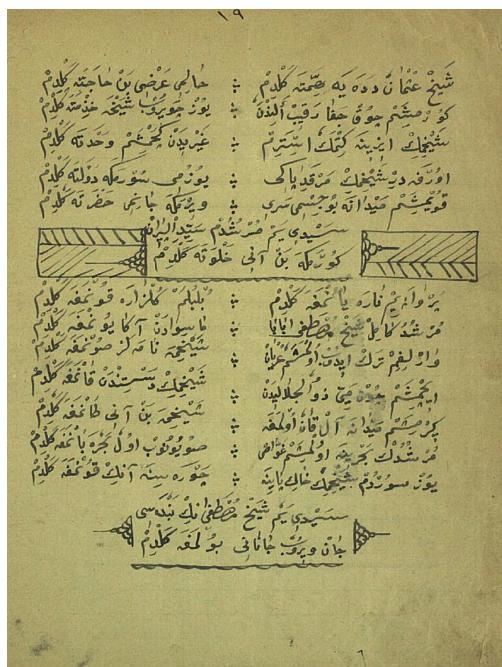
Ek 25 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Külâhı (*Ömer Necâti Arşivinden*).



Ek 26 . Dede Osman Avnî Baba'nın (k.s.) Tâcî (*Ömer Necâtî Arşivinden*).



Ek 27. Mevlûd-i Seydî Adlı Eserin Müellif Kaydi. (Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Koleksiyonu 7161/1, vr.11a).



Ek 28. Antepli Mustafa Baba'nın (k.s.) Bağlılarından Seyyid Muhammed Ali Rızâ'nın Mevlûd Adlı Eserinde Bulunan *geldim* redifli 2 gazel (Süleymaniye Kütüphanesi, Yazma Bağışlar Koleksiyonu 7161/1, vr. 11b)